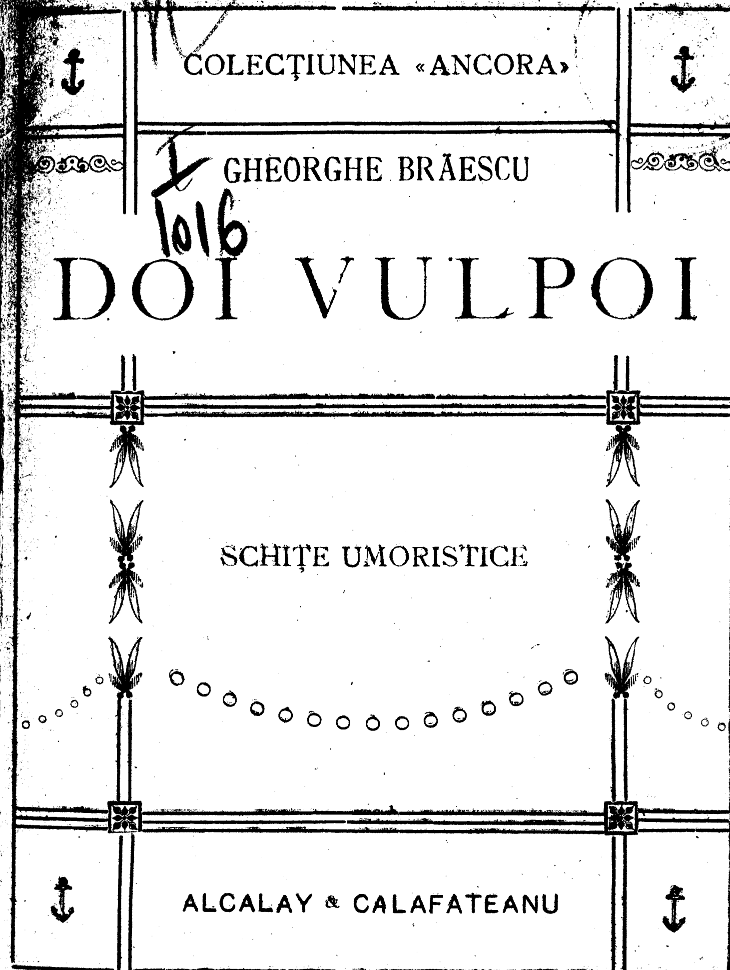

COLECȚIUNEA «ANCORA»

GHEORGHE BRĂESCU

DOI VULPOI

SCHIȚE UMORISTICE

ALCALAY & CALAFATEANU

Doi vulpoi

— „Ţi-o spun hotărât, nu mai merge, trebue să facem economie. Mai lasă plimbările. Vrei să mă bagi în puşcărie ?!“

— „Aşa ! Bine. Mă duc la mama. M'am săturat de sărăcie.. Or vii să mă iei la curse, ori rămâi şi petrece singur... Nu trebuia să te însori dacă nu eşti în stare să ţii **trenul** unei femei...“

— „Fac ce pot, dacă vroiai tren să-ţi fi dat mă-ta zestre.“

— „ Vai ce mojicie ! Mizerabilul ! Doamne, cât sunt de nenorocită !“ Şi, isbucnind în plâns, se încuiă în dormitor.

Căpitanul Vărgatu nu putea să vadă plângând nici chiar pe femeia lui. Invăluit în fum de ţigară, se plimba în papuci cu mâinile în buzunar, îmbrăcat într'un flanel roş îngăurit ca o bucată de şvaiţăr. Apoi, oprindu-se în loc, se aplecă pe fereastră şi făcând mâna pâlnie strigă cu voce de manevră :

— „Morarașu !“

— „Ordinați !" răcni cineva ars din dosul unui grajd.

— „Ado cismele !"

— „Da, să trăiți !"

— „Trap !"

— „Indată !"

— „De abia te urnești," îi zise căpitanul cârpindu-l, în timp ce soldatul gâfâind împingea în talpa cismei ce intra anevoe.

— „Le udași, ce le făcuși ?"

— „Nu, să trăiți !"

— „Firea-i al dracului... adu tunica," apoi oprindu-se șopti printre uși : „Mițule, eu mă duc, să văd poate mă întâlnesc cu vreun prieten..." Dar nu primi niciun răspuns.

Afară, căpitanul pătruns de o speranță nelămurită, respirând greoi un aer pâclos de toamnă, o luă încet inconștient spre cazarmă. Astăzi mahalaua cazărmilor este în fierbere : toată lumea știe că este botez mare la plutonierul major Bucurel. Din zori, soldații cară dela cazarmă mese și scaune, lămpi sau piramizi de pâine neagră, strânsă în duriți de raniță, în timp ce acasă, unii tae un berbec atârnat de craca unui pom îngălbenit, iar doi țigani în mantale jerpelite

cântă în surdină pela poartă, din cobză și din clanaret.

— „Vin aduseși tu ?" întrebă prietenoasă cu voce slabă M-me Bucurel, oacheșe, frumușică dar palidă ca după naștere.

— „Aș... n'a vrut să-mi dea pe datorie

— „Nici țuică ?"

— „Nici..."

— „Ce ne facem ?"

— „Tortul l-ai luat ?"

— „Il scoate mama."

— „A măcelarului vine ?"

— „Vine."

— „Și coana prioteasă ?"

— „Și... Să ai grijă de șifoane," strigă ea îngrijorată după dânsul, care ieșise repede, îndreptându-se fără manta spre cazarmă.

— „A venitără recruții ?" întrebă Bucurel din pragul companiei.

— „Unii din ei au mai venit."

— „Strângeți-i în cameră !"

Mânați de caporal, recruții sfioși, călcând nesiguri, înaintau grămadă, aiuriți, căutându-și locul, întinși de mânecă în toate părțile.

— „Intoarceți-i cu fața la mine !"

— „Măă !... Fața la don plotonier !"

— După multă tropăială, un fluerat asurzitor făcu din recruţi statui de piatră.

— „Să vie o masă şi un scaun din canceiarie !"

— „Trăiţi, don Plotonier, masa şi scaunul, ştiţi d-voastră..." făcu un semn din cap furierul, arătând cu înţeles spre casa plutonierului.

— „Bine ! Ia un creion şi o bucată de hârtie," apoi adresându-se recruţilor : „Ascultă aici la mine, camarade, că cu mine o să vă mâncaţi amarul doi ani de zile. Domnii ofiţeri sunt musafiri la companie. Eu te îmbrac, eu te hrănesc, eu îţi dau drumul în conced... Care te-oi purta bine, frumos, colea regulat cum ştiu eu, toţi vă duceţi acasă de crăciun. De unde nu dracu v'a luat. Să vă păstraţi **amuniţia** în regulă, să nu vă lipsească pătura că aici nu se fură, nici mantaua, ori cămaşa,ori izmenele... nimic să nu vă lipsească... ori dopul dela armă, ori altceva, că plăteşti ca popa şi te dau şi în judecată pentru pierdere de **ifecte** aparţinând statului. Aţi înţeles ?"

— „Da !..."

— „Este printre voi vreunul care fură ?"

— „Nu !"

— „Ieşi mă înainte care ştii să furi."

— „ : : : "

— „Care va să zică nu fură nimeni ? Bine !.. Ascultă aici la mine. In cazarmă nu se fură, da se poate intâmpla să lipsească. Pădure fără uscătură nu se poate. Că dacă pui cămaşa la uscat n'o mai găseşti de nu stai lângă ea... şi mantaua şi pătura ţi-o trage depe tine dacă nu dormi ca iepurele. Eu ţi-o spun ca să ştii să te fereşti... şi banii ţi-i fură, cari ţi i-a dat maică-ta să-ţi răcoreşti sufletul la **istrucţie**. Care ţi-o fura mantaua să vii la mine, dar care ţi-o fura banii, n'am ce să-ţi fac... că, banu-i ban... nu se cunoaşte, n'are matricul. Da eu fincă sunt, ca să zic, părintele vostru, care vrei vă iau banii în păstrare, că la mine nu se fură, că nu sunt decât eu şi nevasta. Cine o să fure... nevasta ?"

— „Nuu !..."

— „Eu ?"

— „Tţ," fac recruţii clătinând din cap cu indignare.

— „Mai e copilul... ăla o să fie hoţ, da nu acu, mai târziu... să mai crească, că e numai de şase zile," adăogă el şiret, pecând recruţii râd liniştit, cu gura până la urechi. „Prin urmare, banii voştri sunt asiguraţi mai abitir ca la bancă... că s'a mai văzut casieri fugind cu banii oamenilor.

da eu n'o să dizertez cu banii voştri... Nu'i aşa ?"

— „Aşa e !"

— „Prin urmare la mine când ii avea nevoie, se găseşte... Bun înţeles, numai ăl de vrea... ăl de nu vrea, treaba lui. De i-o fura, nu-i vina mea ; eu mi-am făcut datoria. „Păstraţi banii la voi, ori mi-i daţi mie ?"

— „Ii dăm d-voastră !"

— „Ieşi mă înainte, care nu vrei să dai banii !"

— . . .

— „Ii daţi toţi ?"

— „Toţi !"

— „Să vină din flancul drept câte unul. Spune cât dai şi din ce comună eşti !"

— „Eu, trei franci", răcneşte recrutul aruncând gologanii în capelă.

— „De unde eşti ?"

— „Tomite din Oprişor, jud. Mehedinţi"

— „Din satul ăla de hoţi ? Acolo cică nu se duce nimeni de bătrâneţe, mor toţi copii în puşcărie..."

Recruţii chihotesc de râs şi trec la rând înveseliţi de glumele majurului.

— „Eu, cinci lei, dela Cuşmir, Mehedinţi..."

— „De unde se uită porcii pe fereastră ?"

— „Drepţi !" răsună un glas pe neaşteptate dinspre uşă. Camera amuţi şi Bucurel înlemni cu capela plină de monetă pestriţă, în faţa căpitanului Vărgatu.

— „Ce faci aici ?" întrebă plin de severitate căpitanul, cu un deget prins între nasturii tunicii.

— „Trăiţi, don' căpitan, cu recruţii..."

— „Ce'i cu ei, ce bani sunt ăştia ?"

— „Ca să nu-i fure noaptea când dorm... S'a strâns şi la celelalte companii."

— „Foarte bine, urmează..."

Operaţia continuă repede într'o tăcere mormântală.

— „Eu din Perişor, zece lei... jud. Dolj."

— „Eu Păcătosu, Ţigănaşi... şaizeci de bani."

— „Bine ţi-a zis Păcătosu," încearcă să glumească căpitanul, dar nu îndrăzni să râdă nimeni.

— „Cât s'a adunat ?" întreabă el la sfârşit.

Sub ochii săi, plutonierul şi furierul făceau fişicuri de gologani, băncuţe şi lei, pe cari căpitanul îi băgă pe nenumărate în buzunar.

— „Cât ai spus că sunt ?"

— „Două sute șaptezeci lei și șaizeci de bani," zise tâmpit plutonierul.

— „Șaizeci de bani ai lui Păcătosu, desigur... Nați-i îndărăt mă !"

— „Nu, trăiți, d-le căpitan, lăsați-i la d-voastră. Mi-i dați d-voastră când mi-o trebui."

— „Așa, băete, când ți-o trebui... Eu, sunt tatăl vostru, eu vă port de grijă și vă scot oameni de treabă. Să fiți cuminți, să ascultați de șefii voștri și să nu vă furați, că aici nu se fură și să vă păziți efectele, să nu le pierdeți că le plătiți. Cine nu deschide ochii, deschide punga. Să nu te aud mâine, poimâine că-ți lipsește ceva... De s'o întâmpla, treaba ta, nu vreau să știu nimic... Să vă păziți unii pe alții... Dacă sunteți hoți, n'am ce să vă fac... Hai, dă-le drumu 'n curte !"

Pătruns de o bucurie internă, căpitanul Vărgatu se'ndreptă liniștit, ușurat spre ușă, urmat de Bucurel ca de un câine plouat.

— „Trăiți, don' căpitan !"

Dar căpitanul mergea fără s'audă.

— „Trăiți, don' căpitan", repetă Bucurel, tușind pentru a-și drege glasul.

— „Ai ?"

— „Dați-mi voie să vă spun ceva."

— „Cântă !"

— „Eu, după cum știți și d-voastră, sunt însurat... Acu o săptămână mi-a făcut nevasta un băiat... și așa eu acu, n'am cu ce să-l botez..."

— „Păi ce făcuși solda ?"

— „Patruzeci și cinci de lei... ce să fac mai întâi ?"

— „Patruzeci și cinci de lei... ce e de colea ?... alții trăesc și cu mai puțin..."

— „Am avut cheltueli... moașă, doctorii..."

— „Ține, să mi-i dai la soldă."

— „Nu-mi ajunge, ce să fac cu un pol... d-voastră nu vă gândiți ?!..."

— „De, mă băete, n'am ce-ți face," și plecă. Dar după câțiva pași, întorcându-se, îi aruncă în obraz cu severitate : „Nu trebuia să te însori, dacă nu te simțiai în stare să duci trenul unei femei..."

Manşonul Ţaţei Leonora

La Iaşi, în strada Sărărie, era nuntă mare în casele lui conu Iorgu. Prin ferestrele larg deschise, policandrele aprinse tăiau brazde adânci de lumină ce se perdeau în frunzişul liniştit al pomilor. Era o noapte fără lună. Cerul de un albastru, profund de mare întărâtată părea o mitră episcopală, uriaşă, bătută în stele tremurătoare, cercuită de calea albă, diafană a robilor. Acorduri slabe de violină, dominate uneori de zumzetul autoritar al contrabasului expirau în unde depărtate, ca nişte suspine uşoare ale naturii ameţită de miresme şi vrajă.

Fete în alb înlănţute de domni în fracuri sau în uniforme sclipitoare se învârteau încadrându-se pe rând în ramele de lumină.

Departe, la capătul aleii, sub pomi, în jurul unei mese de grădină, câţiva prieteni vorbeau, retraşi de sgomot, găurind pânza deasă a nopţii cu jarul ţigărilor aprinse.

— „Se mărită şi Dora. Abia lăsă păpuşile".

— „Aşa, frate... repede mai cresc fetele".
— „Se grăbesc, tinereţea lor e mai trecătoare".
— „Foarte bine, dar de ce în momentele astea niciun regret pentru ce lăsăm în urmă?"
— „O taină a naturii. Ne ameţim inconştient ca să nu ne dăm seamă de ce pierdem. Ah, Doamne, ce n'aşi da să mă întorc în împărăţia copilăriei mele !"
— „A rămas departe, doctore. Porţile raiului s'au închis definitiv în urma noastră. Doar cu gândul ne mai putem întoarce. Şi totuşi farmecul ce ne stăpâneşte este atât de puternic încât amintirile copilăriei trezesc în noi cea mai caldă emoţiune şi lacrămile cele mai curate. Numai îmbătrânind înţelegem copilăria !"
— „Eu dac'aş avea copii, i-aş lăsa copii multă vreme".
— „Nu se poate. Copiii sunt fii risipitori... merge repede".
— „Nu i-aşi da la şcoală niciodată. I-aş ţine lângă mine. Aş vrea să am un băiat voinic şi o fată cu părul pe spate, să se joace mereu, ziua, noaptea, pe orice vreme, fără grijă de haine. Nu i-aş certa niciodată".
— „Ne faites pas pleurer les enfants, romanţă veche, mon cher, dar nici n'ai să bagi de seamă,

părinte fericit, ce ai să fii miop ca toţi părinţii unde şi când încetează coplăria".
— „Spune tu".
— „După mine unul, când, întâlnindu-se, fetele roşesc mai repede şi băeţii din ce în ce ma rar, adio copilărie. O mână nevăzută ne smulge vălul depe ochi. Ele timide, neştiutoare sunt se duse de primul guraliv ; noi ne credem mai în drăzneţi şi cădem victima nemţoaicii dela copii a cărei vârstă numai Dumnezeu o ştie".
— „Aşa e, frate... Când mă gândesc n'avean 16 ani... cu fata din casă. Mama mă tot socotea copil. Eram într'a cincea la liceu... O trimetea să-mi facă patul".
— „Eu am pierdut copilăria la şase ani". mărturisi cu profundă tristeţă doctorul.
— „Ei la dracu" !
— „Din faşă atunci".
— „Extraordinar" !
— „Tăceţi, domnilor, deveniţi ridiculi. An înţeles nevinovăţia sufletească. Copilăria este ca floarea atinsă de brumă : se ofileşte repede când înţelegi prea devreme".
Şi copleşit de amintiri, încurajat de întunerec doctorul, bărbat frumos, cu barba neagră şi cu păr cărunt, goli o cupă de şampanie şi începu

povesti 'ndemnat de prietenii cari se grăbeau să-l asculte cu simpatie și curiozitate.

„Tatăl meu a murit fără să-l cunosc, după ce divorțase. Mama femeie tânără, ușuratecă, cochetă, s'a lăsat prada plăcerilor ușoare risipind o zestre de douăzeci de mii de galbeni, cu o inconștiență, pe care bărbații o găsiau adorabilă. Noi copii am fost crescuți de o soră a tatei, de țața Eliza, văduvă în putere, apreciată încă de ofițerii de artilerie care-și struneau caii, răsucindu-și mustața când treceau pela ferestrele noastre. Țața Eliza avea doi copii și nu s'a mai măritat. Vina — ne repetase îndestul — nu era a ei. Ii mâncasem tinerețele cu nebuniile noastre. Eu, cel mai mic din casă, nu i le cunoscusem niciodată. O țin și astăzi minte — Dumnezeu s'o ierte—pieptănată cu cărare, cu părul cănit, ondulat cu drotul, cu sprâncenile încondeiate cu muc de alună arsă, stând înfăinată pe marginea canapelii, fumând ca un turc, țigări înfipte într'un ac de cap, sucit în coadă de rândunică.

Eram cel mai mic, dar și cel mai nebun dintre copii. Iarna, răsturnam casa; vara, ridicam în picioare toată mahalaua. Alergam cât era ziulica de mare, desculț, cu capul gol, în curte și pe stradă, mânând caii împărătești cu un biciu împletit în

patru de Ion bucătarul, țigan désrobit, ca[i] cânta din drâmbă cu măestrie și cu care mă î[n]țelegeam de minune. Eu îi furam tutun „Kir[…] din cutia țații și el îmi făcea toate chefuril[e]. Seara adormeam repede cu un cățeluș care m[ă] umplea de pureci, legănat de basmele lui mo[ș] Simeon, moșneag cuvios, cu plete și barbă alb[ă] oblojit nu știu de unde, la casa noastră.

Țața Eliza nu mă prea iubea. In schimb era[m] slăbiciunea, alintatul țații Leonora, altă soră [a] țații, care nu umblase la școală, din care pricin[ă] rămăsese mai prosticică și fiind cea mai urâțic[ă] între copii, bunelul, cum era obiceiul pe vre[mea lui, când a] muri, o dăruise monastirii. Acolo a învățat ea s[ă] scrie și să socotească, să facă cozonaci crescuț[i] până la genunchi și dulcețuri de tot felul : d[e] coarne, de nufăr, de dracilă, în fine chitonaguri ș[i] povidle, vișine uscate și câte alte bunătăți. Ve[-] nia să șadă la noi cam prin postul crăciunulu[i] și pleca regulat în prima săptămână după paști..

M'am cam întins la povestit, dar amintiril[e] copilăriei...

— „Spune tu și lasă".

— „Continuă".

— „Numai un minut, te rog... să ne aducă hai[-] nele că e cam răcoare, nu găsiți" ?

— „Ba da ar fi bine".

— „Intr'o iarnă", reluă peste puţin doctorul, „venise la Iaşi o trupă de actori despre care se dusese vestea. Mâncam, cum era obiceiul pe atunci, devreme. Ţaţa Eliza — eu îi ziceam mamaie — apăru în capod, coafată cu artă de un neamţ miop şi chel, căruia noi îi înfundam galoşii cu hârtie".

— „Sunt gata numai să-mi pun rochia... Hai şi tu", zise ea în glumă, ţaţii Leonora.

— „Doamne, ţaţă, cum ai crede una ca asta" !

— „Ei, ce-ar fi daca'ai veni şi tu" ?

— „Vai fugi, nici nu pomeni".

— „Hai, zău..."

— „Doamne fereşte", se miră închinându-se maica Leonora de teamă să nu cadă în ispită.

Un tropăit de om ce se scutură de zăpadă, o tuse cunoscută, ne vesti pe moşu Nicu, epitropul nostru, sgârcit nevoe mare, căruia îi plăcea grozav să-şi necăjească surorile, pe cari le socotea fără minte. Intrând, lepădă galoşii la uşă, aşezându-i cu îngrijire unul lângă altul, păturì tacticos şuba şi răsucind o ţigară de tutun amestecat cu foi de nuc pentru aromă, întrebă ca de obiceiu; trimeţând pe nas două coloane groase de fum cenuşiu, ce se învolburau bizar în aer :

Ei, ce mai tura vura, ham, babadam ?"

— „Ce să fie, bădiţă, nu vrea Leonora să meargă la teatru şi pace".

— „I'auzi, bădiţă, spune şi mata dacă are vre-o noimă."

— „Ai mai fost tu la comedie ?" întrebă moşu Nicu prinzând semnul mamaii.

— „N'am fost, bădiţă, nici n'am voie. Unde s'a mai auzit o treabă ca asta !... Nu iartă canoanele."

— „Ei, dute şi tu odată să-ţi faci idee de teatru".

— „Vai bădiţă, tocmai mata... Vrei să mă caterisească ?"

— „Cine o să te ştie, proasto ?"

— „Apoi că curată vorbă, are dreptate bădiţa," insinuă ipocrită ţaţa Eliza.

— „Du-te, ţaţă, du-te" începurăm noi.

— „Doamne fereşte şi apără," protestă râzând fără voie maica Leonora. „Oarecum mi-o şedea mie cu comănac în cap la teatru ?"

— „Iţi dau pălăria mea de catifè..."

— „Şi roche de unde ?"

— „Ţi-o dau pe cea neagră."

— „Du-te, du-te, mă rrrog, ţaţă, du-te..." ţipam noi copiii dela masă.

— „Irra! Da mântuiți odată, dați-mi bună pace! Ce, eu am bani de dat la teatru?"

Ca niciodată, prins în horă nu știu prin ce minune, moșu Nicu, ieșindu-și din fire, scăpă din gură: „Na-ți un galbăn să-i plătești locul și să-ți iei și cofeturi."

— „Ei, de, oameni buni... Vă place?" Și învinsă — bănuesc, mai mult de dorul ascuns de a cunoște lumea, rosti ca un condamnat la moarte: „Bine, bădiță, mata să-mi porți păcatul." Apoi, ridicându-se rușinată dela masă, trecu în ietacul de alături, unde căzând în genunchi, se rugă multă vreme la icoane.

Mai spre seară, un chiot de veselie saluta apariția tații Leonora, care se ivi sfioasă în pragul sufrageriei, pierdută într'o rochie balonată, cu pene de ambasador la pălărie. Intr'un elan nestăvilit, o prinserăm în mijlocul nostru și sărind ca dracii ne învârteam în jurul ei răcnind cât ne lua gura:

Măicuță cu pălărie
Dela noi din Sărărie
Ai plecat în haiducie...

Dar câteva palme împărțite de mamaia ne împrăștie ca pe niște pui de potârniche, pe unii cu

lacrimile în ochi, pe alții chiocotind de râs, pe fiecare cu partea lui.

— „Haide, soro, că ne-așteptă birjarul!"

— „Nu-mi găsesc manșonul."

— „Caută-l în garderob."

— „L'am căutat."

— „In șifonieră nu-i?"

— „Nu-i."

— „Vezi poate o fi în scrin."

— „Nu-i, l'am căutat pist'tăt locul."

— „Dacă's proastă să te iau cu mine, așa-mi trebue... Ci hai, soro, odată! Ce ți-e bun dac'om ajunge după ce s'a începe."

Plecară. Sanaia scârțâi întorcându-se în loc pe zăpadă și port, par'că și astăzi, în urechi, sunetul din ce în ce mai slăbit al zurgălăilor.

Eu mă culcam cu țața Leonora. Când să întoarseră dela teatru, după ce se desbrăcară, a căutat manșonul toată noaptea.

— „Ești sigură, soro, c'ai venit cu el?"

— „Araca'n de mine, țato, doar nu-s nebună."

— „Ea l'a luat și pace!"

— „Oare!?"

— „Doamne, soro, că proastă mai ești. Cum iei tu cu atâta ușurință credința omului?"

— „La, bine, țață, eu am crescut-o... e leneși

e flămângioasă, ce-i dreptul, dar ar fi păcat să spui, nu mi-a lipsit niciodată nimic."

— „E s'o chemăm."

— „Lasă mâine dimineață țață. Să ne culcăm... nu poate să doarmă nici băiatul."

— „Mie nu mi-i somn, țață."

— „Apăi te știm noi pe mătăluță că n'ai astâmpăr."

— „Nu, las'o să vie, s'o iau eu din scurt"...

— „Cine era aia ?" întrebă unul din prieteni.

— „Rolla. O fată de suflet, pe care o crescuse la mânăstire, țața Leonora. O leneșă, o leneșă ne mai pomenită. Unde o trimeteai, acolo, rămânea ; unde o puneai, acolo adormea. Și mânca, de nu se mai sătura. Soiu rău, cum zicea țața Leonora. Crescuse mare ca o matahală, grasă, bucălată, cu ochii mici, cu un păr negru mat, și lung ca o coadă de cal rusesc..."

— „Iartă-mă că te 'ntrerup... ați observat, trebue ca omul cel mai urât, să aibă ceva frumos în el."

— „Da tu ce dracu ai ?"

— „Am ce n'ai tu: minte".

— „Șiretule, o ții ascunsă... hă, hă, hă !"

— „Ia tăceți măi, spune, doctore."

— „Stai nițel să mai răsuflu. Să ne facă câte-o cafea. O fi târziu ?"

— „Nu e 12 — avem vreme."

— „Nu mergem la souper ?"

— „La urmă cu toți ai casei, mâncăm mai liniștiți."

— „Rolla, continuă doctorul, avea nu numai coadă, dar și putere de cal. Ridica singură pianul când se ceruia în salon, ca să potrivească covorul. Căra pe lunecușul făcut de noi brațe mari de lemne și ea singură venia de hac lui Ion, bucătarul, care era furios când se îmbăta și rostia învârtind toporul deasupra capului : **Haron bulion de cuion,** învățat dela cine știe ce boier franțuzit și care, abia astăzi îmi dau seamă, însemna probabil celebra apostrofă a francezilor : Allons, bougre de couillon, adică pe românește: Hai nemernicule !'

Rolla se apropia liniștită, cutremurând obrajii și-l umplea de sânge dintr'un pumn, dat ca o lovitură de măciucă, după care țiganul se liniștea ca prin farmec.

— „A dracului femeie !"

— „Era teribilă, în adevăr. Când umbla, duduia pământul. Odată, mi-aduc aminte s'a suit să lipească o sobă care afuma și a dărâmat-o

până 'n temelii. Neroadei nu i-a fost nimic, cu toate că soba căzuse peste ea. Păcatul era că tot ea era însărcinată să execute sentințele și să ne bată cu varga unde știți și voi, când se adunau prea multe sau când nebuniile noastre întreceau orice margine, după părerea lui moșu Nicu și a celor două tațe.

— „Vai de c...apul vostru !"

— „Țața Eliza disperată trase odată, de nenumărate ori, la infinit, canaful dela clopotul ce spânzura deasupra patului său și Rolla apăru în fine, somnoroasă, fără ochi.

— „Unde-i manșonul ? Să spui unde-i manșonul că te ia dracul," o întrebă, cârpind-o fără răgaz țața Eliza.

— „Care manșău ?"

— „Unde ai ascuns manșonul, tâlhărițo ?"

— „Ce manșău ?"

— „Manșonul... manșonul cel creț de astrakan... te faci că nu știi ?" răbufni mamaia, târnăind-o de păr prin odaie.

Eu încremenisem în pat, cu genunchii la gură, revoltat și laș.

— „Elizo, las'o, tată."

— „Nu, să scoată manșonul că-i scot ochii."

Rolla recurgea în asemenea împrejurări la

arma neputincioșilor. Se lăsa moale și de astă dată și se făcu ghem. Loviturile date, când cu pantoful, când cu pumnii descărnați ai țații Elizii ricoșau ca dintr'o pernă de cauciuc.

— „Căutați-l în **ganirop.**"

— „Nu-i."

— „In **sicriu.**"

— „Nu-i," reteza scurt la fiecare dată, țața Eliza, călare pe ea, întărind cu pumnul fiecare negațiune.

— „Ia lasă-mă, coniță, vrei să mă omori ? Arăca 'n de mine, oameni buni !... Da cine a mai pomenit o treabă ca asta ?!" Și scuturându-se de tigru, eși pe ușa masivă și liniștită ca un elefant, fără să fie atinsă de ceaslovul cu care țața Eliza, albă ca varul, aruncase după dânsa, împrăștiind foile în toată casa.

— „Elizo !", gemu țața Leonora îngrozită.

— „Bate cineva la geam", anunțai eu cu spaimă. Incremenirăm toții trăgând cu urechea.

— „Cine-i ?" întrebă cu sfială țața Leonora.

— „Eu, săru' mâna !"

— „Care eu?"

— „Eu, Vasile, sergentul Vasile din pont."

— „Tu ești, Vasile?"

— „Eu, coniță... cin' să fie, că nu mă mișc din poarta matale".

— „Bravo ție, Vasile, da, la ce-ai bătut în geam ?"

— „Cam iasă scântei multe, mă tem că s'a aprins hogeacul".

— „Vai de mine !..." Și într'o clipă toată casa fu în picioare, ușile la perete, țațele zăpăcite, fetele grămădite într'un colț speriate, despletite, frumușele și noi băeții cu durligele goale, încălțați fără ciorapi, ne uitam afară pe casă să vedem dacă s'a aprins și cum arde.

Numai Rolla, trezită ca prin minune, trecu prin antret într'o cămașe peticită, cu două cofe pline, cu tot alaiul după dânsa și urcând scara ce ducea la pod, pierdu echilibrul, se clătină ca un turn și căzu fără perdea, ceea ce mă făcu să exclam triumfător în mijlocul panicei generale :

— „Uite manșonul țații Leonora!"

— „Ptiu!" făcu biata maică, ferindu-mi capul, in timp ce țața Eliza râdea cu spasmuri.

— O, ho, ho, ho... a, ha, ha, ha... i, hi hi hi !.

Când ne-am retras, nu știu pentru ce eram rușinat ca un hoț păcălit.

Râsul isteric al mamaii și gestul pudic al țații Leonora m'au obsedat multă vreme, făcând din

acest manșon poznaș, găsit mai târziu după garderob, punctul negru al copilăriei mele.

— „Dar focul cine l'a stins ?"

— „Nimeni. Nu s'aprinsese nimic... minciuni de-a lui Vasile. Mai erau două zile până la anul nou.

Oale sparte

Intr'o după amiază nesuferită de vară, Colonelul, mustăcios și cârn ca un calmuc, lucra în cabinetul său cu storurile lăsate descheiat la tunică, într'o liniște profundă.

O muscă sbura în salturi scurte, contura mâna scriitorului, i se plimba pe nas, îl mângâia chelia și dispărea sglobie în umbra draperiilor grele de catifea măslinie.

In fața comandantului aștepta ofițerul cu aprovizionarea odihnindu-și când un picior, când altul, tușind discret pentru a reaminti prezența lui colonelului, care adâncit în lucru, scrie și taie, taie și scrie din nou, laborios, pe linii și între linii cu un scris greoiu, indescifrabil.

„Buun! Am terminat", zise el în fine, ridicând capul. „Mă rog, eu ți l'am făcut, rămâne ca d-ta să-l pui în perete și să ai ochii pe el. Asta e toată socoteala... să nu ieși din program. Ascultă-mă pe mine... eu ca d-ta am fost, când vei ajunge și d-ta ca mine, o să vezi ce înseamnă să

le a: toate regulate frumuşel, cu socoteală şi la timp. Şi d-ta dormi liniştit, şi trupa mănâncă bine. Ascultă colea:

PROGRAM DE MASA

De la 7 14 Iulie

Luni. La prânz: borş cu orez; seara: borş cu cartoafe.

Marţi. La prânz: borş cu cartoafe; seara: borş cu orez.

Observi variaţia, zise el privind pe ofiţer pe deasupra ochelarilor.

Miercuri. Zi de post. Fasole pe toată linia.

Joi...

— „Trăiţi, don' colonel", anunţă speriat plantonul. D-l General a venit peste şanţ ş'o intrat pe din dos la bucătărie... Nu i-a prins nimeni de veste", termină soldatul minunându-se.

Incingându-se din mers, cu sabia care-l bătea peste pulpe, colonelul alergă pe urma generalului.

— „S'a dus în spre remizie", îl îndreptă un soldat încremenit locului.

— „Ba la închisoare", afirmă un altul, trimiţându-l în partea opusă.

Dar norocului i se făcu milă de colonel şi-l puse pe neaşteptate în faţa generalului, cu care pătrunse deodată într'o cameră ocupată de trupă.

Pe atunci bântuia cu furie în armată o boală molipsitoare de ochi, care făcea ravagii în efectivele regimentelor. Comandamentele däduseră ordine şi instrucţiuni, ordonând higiena cea mai severă, pentru a stăvili epidemia. Generalul comandant al corpului de armată recomandase între altele batiste curate, pe cari oamenii le purtau cu ordine să nu le intrebuinţeze, pentru a le avea, ferească Dumnezeu, gata pentru orice întâmplare, ca cea de azi bunăoară.

— „Au?", întreabă din ochi colonelul pe comandantul companiei.

— „Au!" răspunse francmasonic acesta clipind imperceptibil.

Generalul se adresă la întâmplare primului om ce-i eşi înainte.

— „De unde vii tu, băiatule?".

După cum copiii scapă totdeauna pâinea cu partea unsă cu dulceaţă în ţărână, de regulă, la inspecţii, generalii nimeresc soldaţii cei proşti.

— „De unde vii tu, băiatule?" repetă generalul.

— „Trăiţi, don' general, venim de la tragere".

— „Bine, băiatule, de la tragere... Şi care e datoria ta, băiatule, când vii de la tragere?"

— „Noi când venim de la tragere, avem de datorie... când venim de la tragere... să trăiţi don' gheneral, avem de datorie, să ne curăţim armele", răspunse soldatul, înţelegând în fine semnele disperate ce-i făceau ofiţerii pe întrecute.

— „Aşa, bine, băiatule! Ai tras tu astăzi cu puşca?"

— „Tras, să trăiţi don' gheneral".

— „Cum e arma ta, băiatule?... Nu te uita la d-nii ofiţeri, uită-te la mine... văd că ne înţelegem bine. Tu nu eşti prost, eşti băiat deştept. Cum e arma ta după tragere?"

— „Cum să fie?..."

— „E curată sau murdară?"

— „E murdară, să trăiţi don' gheneral!"

— Aşa, băiatule... Ei, o' laşi tu aşe murdară ?"

— „N'o lăsăm murdară... o curăţim, să trăiţi don' gheneral !"

— „Bine, băiatule! Acum ia curăţă şi tu arma ta, să te văd cum o cureţi".

Soldatul îşi luă puşca de pe pat şi fără a sta pe gânduri, preocupat numai de ideea de a do-

vedi cum ştie el să-şi curețe arma, ne mai având nevoie de semnele ofiţerilor, scoase din buzunar batista nouă, nouţă, spre marea satisfacţie a generalului şi spre disperarea corpului ofiţeresc, strâns pe grade la spatele lui.

— „Aşa, băiatule.. şterge-o şi pe dinăuntru... Pe dinăuntru n'o ştergi tu ?...

— „Ba o ştergem şi pe la **mecanistru...**"

— „Ei destul, băiatule", opri generalul experienţa ce ameninţa să nu mai ia sfârşit.

„Acum şterge-te şi tu de năduşeală... Tu ai muncit, afară e cald, eşti năduşit. Şterge-te pe la ochi, băiatule".

Soldatul, de bună credinţă, amăgit de prietenia generalului porni a-şi şterge faţa cu aceeaşi nădejde şi cu batista neagră de unsoare.

— „Iţi place, colonele?... Iată cum se execută ordinile mele".

Şi urcându-se în trăsura ce-l aştepta afară, dispăru fără a saluta pe nimeni.

— „Eu n'am ce vă face. Dacă nu vreţi să ţineţi seamă de ordinile reghimentului — o să vă notez şi eu în memoriu", zise încruntat colonelul şi eşi amărât pe urmele generalului.

— „Efectul iniţiativei!" intonă sarcastic, la

rândul său maiorul. Aveam toată încrederea... credeam că am cu cine mă 'nțelege..."

— „Domnule maior..."

— „Mă rog, d-le căpitan, nu te-am întrebat nimic. Ți-am spus eu ceva? Constat. Consecințele o să le vezi d-ta pe urmă".

— „Bine, domnule sublocotenent", isbucni căpitanul după plecarea maiorului. Ți-am lăsat toată libertatea... să faci ce vrei. Spune d-ta singur, ți-am cerut eu socoteală când vii și când pleci? Luat-ai vre-o pedeapsă de la mine? Făcu-ți-am vre-o observație?... Mărturisește d-ta singur?"

— „Domnule căpitan, vă spun pe onoarea mea..."

— „Nimic... nu voiu s'aud nimic! Te rog de mâine să poftești regulat la serviciu, că te închid imediat. Scurt și cuprinzător". Și plecă necăjit, cu chipiul pe ceafă, trântind ușa în urma lui.

— „Sergenți sunteți voi?... Uite hal de gradați! Așa v'am învățat eu? Ei las' dacă e așa vorba. Diseară toți gradații la închisoare... Vă învăț eu minte!"...

— „Care ești ăla care te-a întrebat d-l general? Eși la linie!" strigă sergentul major, până

a nu eși ofițerul pe ușă. „Dă-te încoa la mine, camarade... candela și mânăstirea..."

Dar tăcerea de moarte ce domnia în cameră, nu fu turburată de nimeni. Soldatul, presimțind ce-l așteaptă, dezertase.

Țăranii noștri

Pacea se încheiase. Așteptam în Moldova liberă retragerea dușmanului. Trupele împărțite pe regiuni se împrăștiaseră pentru a trăi mai ușor. Prin gări, în vatra satelor, pretutindeni zăceau risipite în arșiță și ploaie, materiale de războiu, acumulate în decursul vremurilor cu bani și trudă. Chesoane răsturnate, căruțe sfărâmate, automobile despuiate și, ici colo, turme de vite flămânde, murdare, clătinându-se pe picioare, îți umpleau inima de jale.

Comandanții coloanelor de exploatare primiră în fine ordin de a distribui sătenilor, pentru munca câmpului, sculele și animalele ce se prăpădeau, dispăreau, se topeau văzând cu ochii.

Nemișcată, desvelită treptat de negură, apăru odată cu zorii zilei, înfiptă în ograda batalionului o țărancă fără vârstă, desculță, îmbodolită cu tulpan negru, strângând la subțioară o găină leșinată.

— „Ce vrei, femeie, o întrebă comandantul, un

maior frumos şi chipeş, care în cămaşă inflorită, cu gâtul gol, eşise în pridvor să se spele.

— Săr'mâna, conaşule, ce să vreau..."

— „Ce vânt te aduce pe la noi aşa de dimineaţă?"

— „Apoi eu ştiu ce să mai zic, Doamne iartă-mă!"

— „Hai spune, femeie, ce vrei, că doar n'ai venit de dragul meu cu noaptea 'n cap!"

— „Nevoia m'aduce, conaşule, că altfel nu te supăram eu, doar nu's nebună ărăca'nde mine! Să fi fost alte timpuri de—da amù!... trăzn-i-ar Dumnezeu să-i trăzniască!... Un băet mi-o murit, unul nu i se ştie de urmă, vitele ni le-o luat şi am rămas cu copiii de la două nurori. Incai omorâţi-mă şi pe mine decât s'ajung zile amărâte".

— „Aşa-i războiul, femeie! Nu l'am făcut noi, totdeauna a fost aşa. Vor trăi copiii noştri mai bine".

— „Să te audă Dumnezeu, conaşule!"

— „Acum spune ce vrei".

— „Să-mi dai o pereche de boi".

— „Ce faci cu ei?"

— „Ziceam ca să-mi aduc vre-o două care de

curăţitură. Să nu ne prindă iarna cu copiii fără lemne... să moară de frig.

— „E departe pădurea, că's boii slabi?"

— „Nu e departe, ia colea peste deal".

— „Nutreţ ai? Ce le dai de mâncare?"

— „Apoi eu socot, că tot mata ţi-ai face pomană, conaşule, şi mi-i da nişte turte de floarea soarelui. Am avut şi nutreţ, arde-l-ar focu, da mi l'o luat ruşii... mânca-i-ar boala!"

— „Şi câte zile îţi trebue boii?"

— „Apoi eu aşa mă rog să mi-i laşi toată săptămâna, şi, apropiindu-se încet cu sfială, deslipi dela sân găina moartă de frică şi o aşeză fără să crâcnească pe scară.

— „Ce e cu găina aia?"

— „Ia aşa dela mine, că curată pomană îţi faci cu boii".

— „Nu, femeie, boii ţi-i dau degeaba".

— „Las' conaşule, s'o mănânci mata sănătos".

— „Inţelege-te când îţi spun: Nu sunt boii [illegible] — dar [illegible] ai [illegible] cum; azi toţi n'am ce mânca astăzi. Ia vezi, Ioane, cum e găina? se adresă maiorul ordonanţei, care aştepta cu ştergarul pe umăr şi cu oala în mână, gata să-i toarne.

— „E slabă moartă, domn maior", zise Ion cântărind-o din ochi cu dispreț.

— „In fine, cât ceri femeie?"

— „Apoi să-mi dai 35 de lei".

— „Cât?!"

— „Trei zeci și cinci de lei, pentru mata că la târg le vând femeile și cu patruzeci".

— „Ce, femeie, ești nebună?"

— „Așa se vând și la târg, conașule — să mă bată Dumnezeu!"

— „Aide, proasto, că adineauri voiai să mi-o dai degeaba și acum imi ceri treizeci și cinci de lei, se poate?!"

— „Dac'așa se vinde și la târg, eu banii nu i-am luat", zise ea bănuitoare, cu buzele tivite, înșfăcând găina. „Mata ce dai?"

— „Eu iți dau boii!"

— „Să-mi dai și-un car, conașule — c'al nostru e fărâmat rău" — zise ea punând din nou găina pe scară.

— „Nu, ia-o, degeaba n'o primesc. Dă-i cincisprezece lei, Ioane, și să vină pe seară să-și ia boii".

— „Așa n'o dau", și, repezindu-se, smuci mânioasă găina din mânile soldatului.

— „Bine, femeie, nu ți-e rușine? Ce fel de oameni sunteți?! Eu iți fac bine și d-ta vrei să mă jupoi... treizeci și cinci de lei pe o găină... ai mai pomenit d-ta de când ești?!

— Dac'așa se vinde la târg..."

Soldatul Busuioc

— „Mc flăcăule", strigă din ușa grajdiului căpitanul Brânduș unui soldat arămiu care străbătea curtea fluerând, sucind o țigară, cu cacela pe ceafă, cu o crenguță de busuioc la ureche.

— „Ordinați !"

— „Fă-te 'ncoa, știi la d-l colonel ?"

— „Nu știu, să trăiți, don' căpitan ?"

— „Cum mă, nu știi unde șade d-l colonel ?"

— „Unde șade don' colonel ?... știu să trăiți don' căpitan.

— „Așteaptă-mă aci... am să-ți dau un raport... să-mi aduci plicul iscălit.

— „Păi eu nu știu carte, să trăiți, don' căpitan".

— „Să-l iscălească colonelul, nu tu, boule !"

— „Păi o vrea !...

— „Ia ascultă mă, ce, faci pe prostul cu mine ?"

— „Nu să trăiți, don' căpitan, da..."

— „Să 'ncremeneşti aci până mă 'ntorc că te ia dracu. Ai înţeles ?"

— „Da, să trăiţi don'căpitan, da eu nu pociu să mă duc."

— „Cum ?! De ce nu poţi să te duci ?"

— „Am pus rufele la uscat, să trăiţi don' căpitan şi mi-e că mi le ia cineva."

După o clipă de îndoială, căpitanul bun la inimă plecă în căutarea altui soldat. Busuioc rămas pe loc schiţă cu mâna la ceafă un pas de brâuleţ, râzând înfundat — apoi întorcându-şi buzunarul pe dos, răsturnă praful de tutun în palmă şi procedă cu îngrijire la epuraţiunea lui.

— „Mă, băiatul ăla", strigă din corpul de gardă ofiţerul de serviciu.

— „Ordinaţi !" răcneşte Busuioc închizând delicat pumnul.

— „Vino 'ncoa, repede, repede... Mai repede, mă... n'auzi ? Ştii unde şade doctorul ?"

— „Ştiu, cum să nu ştiu, şade lângă brutărie la răscruciu în piaţa mare... mai 'ncoa de **molo-ment**, unde şade şi alde don' maiur..."

— „Aşa mă, aşa. Eşti băiat deştept. Du-te repede mă şi îi spune că la patru este revistă de efectiv, să vină negreşit. Ai înţeles ?"

— „Am înţeles, să trăiţi."

— „Repetă mă ce ai înţeles !"

— „Să trăiţi don' sulocotinent, am să-i spun lu don' doctor al nostru, că la patru este vizită de ifecte."

— „Re-vi-stă de e-fec-tiv... boule ! adică se numără oamenii. Acuma ştii ?"

— „Ştiu să trăiţi, da eu nu pociu să mă duc..."

— „Cum ?! De ce nu poţi, baragladină ?"

— „Aştept pe don' căpitan Brânduş să-mi dea o scrisoare să mă duc cu ea la don' colonel, s'aduc plicul iscălit", răspunse desluşit, sigur şi cu importanţă Busuioc.

Intre camarazi

Două automobile ale M. de R. venind vertiginos din direcţiuni opuse s'au ciocnit sdrobindu-se, căutând să iasă pe aceaşi parte din calea unui vagon electric care le masca vederea deopotrivă.

Şoferii, soldaţi în termen, se incriminau reciproc, sbierând unul la altul, plini de sânge, cu vinele gâtului umflate, gata să-şi mănânce nasul.

— „De ce nu ţinuşi dreapta, camarade ? Eşti chior ?"

— „Chior eşti tu, cine n'a ţinut dreapta ?"

— „Tu n'ai ţinut dreapta, tâmpitule !"

— „I-ascultă, camarade, să nu mă faci tâmpit pe mine. Unde ai ţinut dreapta, idiotule ?"

— „Pe cine faci tu idiot mă ? Care ţi-e dreapta... păcătosule ?"

— „Păcătos eşti tu de nu ştii unde ţi-e dreapta..."

— „Eu nu ştiu unde mi-e dreapta ! Fireai al dracului cu cin 'te-a făcut pe tine."

— „Nu drăcui, mă camarade, nu drăcui... că te văpsesc... trebuia să ţii dreapta, fireai al dracului tu cu nasul tău ăl strâmb !“

— „Care ţi-e dreapta, mă urâtule, că te fac ţiment !“

— „N'am să-ţi dau eu ţie cont care-i dreapta mea !“

— „Nu vrei să spui care ţi-e dreapta ?“

— „Nu vreau să spui care mi-e dreapta. Ce tu comanzi aci ?“

— „Hai la don ghinăral dacă nu vrei să spui unde ţi-e dreapta.“

— „N'am eu ce căta la don ghinăral, vino tu la don Minister să-ţi arăt eu un 'ţi-e dreapta.“

Reprezentantul forţei publice, un sergent burtănos, inflorit la faţă, cu chipiu alb, cu pelerină neagră despicând majestos valul mulţimii, care se adunase ca la urs, se opri cu mâinile la spate şi incepu ancheta la faţa locului.

— „Ce vă certaţi acilea mă ?“

— „Dumnealui n'a ţinut dreapta !“

— „Ba dta n'ai ţinut dreapta !“

— „Cum era să ştiu dreapta, dacă nu vedeam neam din cauza ilectricului ?! Tu de ce n'ai ţinut dreapta dacă eşti aşa de meşter ?“

— „Eu n'am ţinut dreapta **fincă** era vagonu

inaintea mea, camarade, că eu ştiu să ţiu dreapta.“

Gardistul tuşi, se aşeză intr'un peş şi explorând cu degetul cavernele nasului său ultraviolet, rosti filozofic, potrivindu-şi din umeri pelerina :

— „N'am ordin să vă certaţi in stradă... Sunteţi proşti ?... Ce vă pasă... sunt ale statului. Nu lăcramă nimeni... are cin 'să le plătească... Să fi poftit d-ta să te fi ciocnit sub nemţi in timpul **acupaţiei...** da acu... merge aşa... Nici nu le tree la **invelnimente.** Hai... curăţaţi linia... daţi drumul traivanului...“

Soldaţii tăcură o clipă cântărind din ochi cu mâinile in şolduri cu capelul pe ceafă intinderea dezastrului.

— „S'a dus dracului volantul !“

— „Ce-i fac eu de roată ?“

— „Altă dată, camarade, să ţii dreapta !“

— „Şi tu să ţii dreapta, camarade ! (scuipând lung printre dinţi) Ai o foiţă ?“

— „Am... unde faci sirvici ?“

P. A.

65

Cele două școli

Intre colonelul Crisescu Ioan și căpitanul Mocanu Alfons era o dușmănie mare, pornită ca de obiceiu dintr'o pricină mică. Colonelul susținea că timpul oricărei mișcări de mânuire este de „trei pe unu", contrar căpitanului, care afirma cu încăpățânare că este de „unu pe trei". In ruptul capului n'ar fi divulgat vreunul relațiunile acestor proporții ce vădit reprezentau două școli: una veche, conservatoare a dorobanților, care, după spusele colonelului, zăpăcise pe Marele Duce la Plevna și alta nouă, vânătorească, care pretindea, căpitanu, entusiasmase pe regele Carol la Sinaia.

„Domnilor, vedeți și d-voastră unde am ajuns prin munca și experiența mea. Lucrați cum vreți, faceți ce știți, eu nu vă oblig, ferească Dumnezeu...", se lepăda colonelul, închinându-se. „Dar lucrând rar, explica el, soldatul cugetă, își desvoltă memoria, își păstrează credința, se curăță de păcate. Rezultatul îl veți vedea la inspecția generală".

Ofiţerii şi oamenii erau liniştiţi; n'aveau nici o grijă. Despărţiau mişcările, numărând în proporţia de trei pe unu, tărăgănat dar tare:

„Hun!, tata mămulica mea; doi, tata mămulica mea; trei tata mămulica mea", formulă, care — explica colonelul — „reprezintă scara grafică şi gradată a mânuirilor". E drept că la punerea şi scoaterea baionetei, exerciţii, cari în corpurile de elită se fac în douăsprezece mişcări, scara era coborâtă — o recunoştea şi colonelul — cam în pripă, de oamenii regimentului, cari înnecându-se, săriau mai multe trepte deodată. Dar asta, după declaraţiunile sale chiar, n'avea nici-o importanţă.

Departe, la marginea câmpului de instrucţie, pus la carantină ca un pestiferat, căpitanul Mocanu Alfons nu ceda de loc şi lucra singur în regiment, numărând eroic, vânătoreşte în proporţia de unu pe trei: „un, fără tată; doi fără tată; tri, fără tată" formulă pe care el o numia radicală.

La inspecţia cea mare de toamnă, generalul plin de tact, declară la sfârşitul mesei, că apreciează deopotrivă ambele metode, dar recomandă să se lucreze, ca la Nemţi, pe muteşte.

După plecarea generalului, şefii celor două şcoli dispărură. O săptămână nu i-a văzut nimeni. Când şi-au reluat activitatea, regimentul, despărţit ca mai înainte, lucra după aceleaşi formule dar pe muteşte.

Simultan cu această reformă, medicul regimentului semnalează autorităţilor medicale superioare o boală ciudată, o epidemie fără simptome, care se propagă vertiginos numai prin gradele inferioare, caracterizată printr'o înţepenire dureroasă a grumajilor. Oamenii nu puteau mesteca, nu puteau înghiţi, nu se puteau hrăni deşi pofta de mâncare li era mai mare ca oricând.

Medicul diviziei raportă cazul medicului corpului de armată cerând instrucţiuni. Acesta la rândul său telegrafiă serviciului sanitar superior al armatei, propunând pentru a feri pe orăşeni de epidemie, să se trimită oamenii la vetrele lor. „Nu se închid şcolile, de ce nu s'ar închide şi cazărmile?..." se întreba cu drept cuvânt medicul corpului de armată.

Dar cei mici propun, iar cei mari nu dispun niciodată cum le-ar conveni celor mici. Dela Bucureşti sosi o comisie medicală adhoc, care puse regimentul în observaţie, scutindu-l de ori

ce serviciu și, lucru straniu upă opt zile, fără nicio altă intervenire, com telegrafiă triumfătoare Ministerului de Ră iu și Serviciului sanitar superior al armatei, re se interesau de aproape de mersul epidemiei că regimentul deplin vindecat și-a reluat serviciul.

Pentru a sărbători succesul, după o serie de excursiuni fără scop, medicii se fotografiară în jurul colonelului Crisescu, care, la rândul său, le oferi un banchet din economiile regimentului, în sala berzelor **zugrăvite** pe pereții hotelului Filadelfia. Banchetul a fost însă contramandat, cu graba cu care se hotărâse. In aceeaș zi, medicul regimentului venit la vale în sufletul cailor dela trăsura cu pânze a regimentului, raporta nedumerit că epidemia a reînceput cu o violență extremă. Se hotărî o anchetă, începută pe loc de cel mai mare dintre medici, în mijlocul regimentului adunat în careu, fără ofițeri și grade.

— „Ați eșit astăzi la câmp?“

— „Da, să trăiți !“

— „Ce ați făcut?“

— **„Is-trupție“.**

— „Ce fel de instrucție?“

— „Cu arma“.

— „Notezi?... notează te rog“, se adresă me-

dicul șef către cel însărcinat să redacteze procesul verbal. „Cum erați când ați început instrucția, sau mai întâi, când ați început instrucțița?“

— „Când a sunat gornistul“.

— „La ce oră?“

— „Păi noi de un'să știm dacă n'avem ceas“.

— „Bine ! Cum erați când ați eșit la instrucție ?“

— „Cum să fim?“

— „Vă lipsia ceva?“

— „M e... dopu dela armă!“

— „Eu, peria de cizme... am lăsat-o pe pat și când m'am întors...“

— „Ho !... Vă porniră ți ca proștii! Când zic, vă lipsia ceva, înțeleg, erați sănătoși, ori vă durea undeva ?“

— „Nu ne durea nicăiri, eram sănătoși.

— „Și când ați simțit că vă vine rău?“

— „Când am început **istrupția“.**

— „E grea?“

— „Nu e așa grea“.

— „Vă bate cineva?“

— „Nu ne bate nimeni“.

— „Mă, poate vă bate cineva... nu-ți fie frică, spune“.

— „Nu ne bate, să trăiți, cin'să ne bată?... așa câte-o palmă când greșim, fără asta nu se poate... Da nu ne bate nimeni".

— „Și când ziceți că v'a venit rău?"

— „Dela **istrupție,** decum am prins a număra".

— „Numărați tare?"

— „Număram pân' a venit don' general... da acu numărăm pe mutește și mă tem că d'aia ne doare".

— „Ce spui tu mă... cum numeri pe mutește?"

— „Nu numărăm, să trăiți, înghițim în sec de trei ori".

— „Cum, când înghițiți?"

— „După fiecare mișcare, va să zică".

— „Ei cum, ia să văd și eu".

Soldatul care vorbia pentru toți cu șeful comisiei medcale își comanda singur:

— „Pe umăr, arm' !"

Făcu prima mișcare, înghiți de trei ori, după care făcu pe a doua înghițind la fel și cu a treia mișcare trase mâna la loc înghițind pentru a treia oară și tot de trei ori în chinuri grozave, mărturisind ca în agonie, cu o scâteie de invidie în ochii lui stinși: „cei dela don' căpitan Mocanu înghit numai odată"...

Criminalul

Criminalul

In anul 1913, expediția noastră înainta vertiginos în Bulgaria pustie. Ajunsesem pe malul Iskerului. Soldații, arși de soare, se scăldau setoși cu strigăte sălbatice în apa rece și cristalină a râului.

Unii din ei dându-se afund apăreau la suprafață lucioși, negri, rotunzi ca niște câini de mare cu gurile garnite de raci, pe cari-i țineau meșteșugit între dinți. Trupuri goale, bronzate, inpudice, mișunau pe maluri printre rufe murdare, petecite ce se uscau întinse la soare.

Deodată, un svon absurd, desprins nimeni nu știa de unde, vesti dușmanul. Cât te-ai freca la ochi, coada coloanei ce abătea greoaie din șosea se desfășură nebună, fără ordin și într'o învălmășeală neînchipuită, pe o sprânceană de deal, de unde porniră toți să tragă la disperare, în văzduh, fără țintă. „Bulgarii" era strigătul care circula cu iuțeala fulgerului printre unități. Un locotenent de artilerie de bună seamă, rezervist,

sclipitor în haine groase, galopa nebunește pe drumul mare fluturând chipiul, răcnind cât îl lua gura: „In baterie, în baterie!..."

Un comandant desbrăcat neștiind ce să hotărască săria șanțul șoselei, înainte și înapoi fără să bage de seamă soldatul evreu ce se pitulase în el și peste care sărise de mai multe ori. Ceva mai departe, la pădure, într'o poiană, lângă trăsura de ambulanță deshămată, un medic grăsuliu, cu ochii spălăciți, ciupit de vărsat, muștruluia un soldat. Palme bine cumpănite, date cu tact și din greu întăria fiecare întrebare. Soldatul roș ca o sfeclă se clătina fără fereală, ca un turn, gata să cadă, prins la timp de doctor care, înșfăcându-l de bluză, îl aducea din nou la lungimea brațului.

— (Poc!) „Unde-i castravetele, mă?"

— „Trăiț, don Căpitan..."

— .Pac !) „Ce-ai făcut castravetele, mă?"

— „Trăiți..."

— (Poc!) „Scoate castravetele".

— „ ... "

— (Pac!) „Să scoți castravetele că te ia dracul".

— „Trăiți..."

— (Poc!) „Scoate castravetele că te omor".

Palmele aplicate când cu dreapta, când cu stânga se lipeau bine pe obrajii soldatului ud de năd ușală și pocneau repetate de ecou ca niște cartușe oarbe.

— (Poc !) „Unde-i castravetele, mă !"

— „Nu știu, trăiți, don: Căpitan".

— (Pac !) „Minți! Scoate castravetele".

— „Iertați-mă, trăiți, don' Căpitan".

— Nu tâlharule. (Poc!) Unde-i castravetele?"

— „L'am mâncat, trăiți don 'Căpitan", mărturisi rușinat păcătosul, stând în poziție, cu cismele scâlciate, cu capul gol sub cerul nemărginit.

— (Pac!) „La ce l-ai mâncat, mă?"

— „Am greșit, trăiți, don Căpitan!"

— (Poc!) „La ce ai greșit, mă?"

— „Lăsați-mă, trăiți don 'Căpitan!"

— „Nu tâlharule !" (Pac!) „Cum ai îndrăsnit, să mănânci castravetele?"

— „Nu mai fac, trăiți, don 'căpitan."

— „Lasă-l, doctore, n'ai milă ? Dă-l dracului de castravete, noi am venit aici să ne odihnim...", îi strigă cineva nevăzut din pădure.

— D-ta, te poftesc să nu te amesteci. Fiecare cu principiile lui. Să mai poftești la castravete... îl invită doctorul lovindu-l pentru ultima oară ostenit, fără vlagă.

Spre seară, la popotă, într'o discuţie aprinsă ofiţerii se căsniau să afle motivul panicei. Părerile erau împărţite. Un lucru doar se stabilise sigur: nici unul din cei prezenţi nu desfăşurase. La un cap de masă, doctorul cu chipiul ce-i juca pe ceafă, mânca fără castraveţi o friptură în sânge întinsă ca ţara visată de Bulgari.

— Numai eu cunosc motivul panicei, strigă cineva provocând un moment de linişte.

— „Ştiu... am auzit, vrei să zici că din cauza rogojinilor ce se scuturau la fabrica de caşcaval".

— „Aş, mai tare! Doctorul opera un soldat în pădure. Ecoul palmelor sale a fost luat drept focuri de patrulă inamică.

— „Hai s..." replică doctorul, ridicându-se de la masă şi eşi legănându-se ca un muşchetar, fără să poată ascunde complect un sentiment de mândrie.

Burdulea

Burdulea

La Poiana Spinului în Argeș, luptele erau grozave. Nemții bombardau pozițiunile noastre neîntrerupt, cu tunuri mari, așezate pe grupe unul lângă altul. Observatorii lor ascunși cu iscusință, în șiri de paie, în turla bisericii, în dosul unui coș de casă sau, mai simplu, urcați în pomi, dădeau indicațiuni sigure. Cuiburi de mitraliere viclene plescăniau învrăjbit ca stolurile de berze adunate la sfat pentru plecare. Soldații noștri erau posomorâți și descurajați. O infanterie care luptă sprijinită de o artilerie puternică face minuni de vitejie. Noi n'aveam tunuri și bieții țărani făceau reflecțiuni amare când la vocea detunătoare a „Berthei" răspundea glasul pițigăiat al unui pușcociu de cupolă pus pe un cărucior de copii. Necazul flăcăilor era și mai mare că nu zăriau nicăieri dușmanul, ca să-l poată lua la ochi cu pușca.

Hrana nu venise. Oamenii sarbezi, îmbătrâ-

niţi de bărbi murdare, şedeau istoviţi, trântiţi în noroiu, fumând pe ascuns ţigări cari aţâţau foamea şi setea. Unii rodeau pesmeţi cu gândul aiurea.

O veste fulgerătoare deşteptă tranşeea: a murit căpitanul! Incercase să se târască până la postul de observaţie şi o schijă de obuz lovindu-l, i-a curmat drumul şi firul vieţii.

— „Cei buni se curăţă !"

— „Ce om de treabă era !"

— „Săracul ! I-a fost scris se vede să moară fără lumânare".

După aceste scurte cuvântări funebre, oamenii mai întunecaţi la faţă se îngropară, pentru a scăpa de urgie, mai adânc în fundul şanţului.

— „Dar nu se poate, măi, să-l lăsăm acolo. Să se ducă cineva să-l ridice. Să-l înmormântăm cum se cuvine şi să-i punem o cruce".

O tăcere laşă şi dureroasă peste care trecu freamătul îngerului purtător de moarte se făcu în tranşee. Oamenii ascunşi în ea păreau de piatră.

— „Nu vrea nimeni?!... Frumos!... Du-te tu, Smărăndache !"

— „Sunt bolnav", răspunse, scâncind c'un straşnic accent moldovenesc, Smărăndache.

— „Atunci să se ducă Spirescu".

— „D-voastră mă cunoaşteti de acasă.. Ştiţi că mama e singură".

— „Asta n'are a face", răspunse enervat locotenentul. „Fiecare avem părinţi. Aici suntem ai ţării. Dute d-ta, Petrescu !"

— „Cum o să mă duc, domnule locotenent... Mă curăţ la sigur, uitaţi-vă şi d-voastră".

Şi punând chipiul într'un ciomag cu care se sprijinea în munţi, îl ridică deasupra tranşeei şi peste câteva clipe îl prezentă locotenentului ciuruit de gloanţe.

— „Cum, domnule plutonier, d-ta elev în şcoala de ofiţeri, care trebue să dai exemplu !"

— „Domnule locotenent, gândiţi-vă şi d-voastră. Nici n'am apucat să mă fac sublocotenent, să mă expun aşa..."

— „M'aş duce eu, domnule plutonier, dar datoria mea, mai ales acum după ce a murit căpitanul, e să rămân aci Acum văd că n'ar avea cine să mă înlocuiască. D-ta ai fi în stare să te retragi de pe poziţie, ca să ai timp să devii ofiţer".

— „Domnul locotenent..."

— „Destul !... Va să zică nu se duce nimeni?!...)) mai întrebă ofiţerul, hotărându-se în el să plece singur.

— „Eu ma duc... ce o fi să fie... da de ma prapadesc, să-mi haranească țara copilașii !“

Oamenii răsuflară ușurați. Pe cel sărac, întunecat la față, batjocorit de atâtea ori, îl vedeau par'că pentru întâia oară. Li se părea simpatic, luminos și mare. Pătrunși de groază și admirațiune, inconștienți de pericolul ce-i amenința, toți se înălțau deasupra șanțului, pregătindu-se cu emoțiune sinceră umbrită de oarecare ironie, să vadă moarte de om. Fără altă codeală, Burdulea, lingurar slăbănog din județul Vaslui, eșì din tranșee urcându-se pe un vraf de răniți și, profilându-se în amurg, sdrențăros, cu părul mare, cu potloage le picioare, porni spre inamic plocoṇindu-se la fiecare pas, cu căciula în mână până la pământ. O ploaie de gloanțe salută apariția lui Burdulea, care mergea mereu hăitiș ca un lup încolțit și se închina mereu, îndreptându-se teafăr dar mai sdrențuit, spre corpul neînsuflețit al căpitanului.

— „Nu trage, boiarule, nu trage, cocnășelule, prapadite-ar Dumnezeu, să iau pe căpitanul mâncați-aș sufletul, că-i mort **logite-ar** boala...“

Focul încetă ca prin minune. Burdulea, țiganul Burdulea, nevoiaș ca toți țiganii potolise sălbăticia dușmanului cu ușurința cu care oamenii de codru potolesc cu mâna câinii ce se reped să-i sfâșie. Ghicind intențiunea bravului soldat și uimiți de îndrăzneala lui, Nemții se înduioșară și îl lăsară să plece cu trupul neînsuflețit al căpitanului Brezeșanu.

— „Ce să-ți dau, Burduleo ?“ îl întrebă locotenentul după ce aprinse o lumânare la capul căpitanului, învelit cu o foaie de cort în șanț, la adăpost, întins pe targă.

— „O lulea de tutun !“

Sufletarul

Duduia, femeie nemăritată, sulemenită, cu părul oxigenat, cu **lorgnon** ce-i atârna de gât, își luase rămas bun dela toți și era gata să se urce în brișcă, trasă de mult la scară, mânată de un unchiaș desculț, în cămașe de cânepă, cu pălărie mare, înverzită de ploi, cu chimir lat, bătut în ținte. Dar întorcându-se pentru a săruta încodată pe soră-sa, pe **conița,** văduvă fără copii, zări plodul care o servise toată iarna și care dormise cu ea în odaie, culcată jos, pe covor, înaintea patului. Deschise cu intenție vădită geanta în piele de crocodil, cu colțuri argintate și răsgândindu-se aproape în acelaș timp, scoase numai o batistă mirusculă, dantelată, își desmierdă nasul, ferind cu îngrijire văruiala, o puse încetinel la loc și o întrebă cu dărnicie:

— „Ce să-ți aduc la anul, Mândică".

— „... ".

— „Să nu-i aduci nimic, că-i leneșă..."

— „Las, garantez eu că n'are să mai fie, nu e așa ?... Vorbește, spune ce să-ți aduc?..."

— „... ".

— „Dă-o'ncolo, că e o prefăcută și o mincinoasă de n'are margini..."

— „Vai, așa faci?!... E rușine, fată, să nu mai spui minciuni, că tae popa limba... Hai, spune, ce să-ți aduc?".

— „...".

— „Sărută mâna duduii, ce stai ca o proastă. N'auzi ce te întreabă... că acu te plesnesc. Ia degetele din gură, toanto! Zi: să-mi aduci o rochie, dac'oi fi cuminte și oi asculta pe conița, și n'oi mai sparge nimic că nu ți-am spus isprăvile dumisale... alaltăieri a spart o ceașcă, o linguriță lipsește dacă n'o fi furat-o. Dumnezeu știe c'a fost mă-sa pe aci..."

— „Ei iart'o și mata acum, pentru ultima oară, de hatârul meu... Hai spune, Măndico, vrei rochie ?"

— „... ".

— „Vezi ce îndărătnică e !... Imi vine nu știu ce să-i fac când o văd așa încăpățânată".

— „**Prenez-la avec du bien**. Ia spune-mi Măndico numai mie, încetișor, la ureche să nu audă nimeni, rochie sau ciuboțele ?"

— „... ".

— „Ei dacă faci așa mă supăr... vrei să plec supărată?... Nu iubești tu pe duduia ta ?... Altă dată nu te mai culc cu mine în odaie... Spune repede ce să-ți aduc ?..."

— „... ".

— „Să spui că te coșesc în bătae, dacă nu spui..." hotărî conița, repezindu-se să ia biciul... „Rochie sau ciuboțele?"

— „... ".

— „Spune, Măndico, spune tată... spune ce întreabă duduia, că ne omoară conița", o îndeamnă blajin unchiașul, uitându-se nepătruns în zare, cu hățurile întinse.

— „O păpușă", șopti fata tremurând cu ochii în jos, îmbujorată ca de friguri.

— „Ei dă, oameni buni, vă place?... Ați mai pomenit așa soiu rău? Gândul ei e tot la joacă... Lipsește, scârnăvie, să nu te văd...

Superstiţie

E o zi veselă de primăvară. Aerul parfumat de mirosul mugurilor îngrăşaţi de sevă regenerează vietăţile şi le robesc simţurile. Din ogoarele întoarse, din grâul răsărit, din iarba înverzită, din pădure, de pretutindeni, te ameţesc miresme pătrunzătoare. Republici de furnici îşi scot larvele la soare, sus de tot, sub cer albastru, ciocârlii se hârjonesc în aer şi printre pomii gătiţi de nuntă, vrăbii guralive se urmăresc, se prind, se ceartă pe locuri bune de căminuri.

In tabără, la Şipote, departe, ascunşi într'o vâlcea la marginea pădurii, şase trompeţi dela artilerie, cu bluze rupte, fumează, scuipă, tăinuesc între ei făcând şcoală. Din când în când la galopul unui cal, la un uruit de roate, la orice bănuială îşi umflă pe rând fălcile şi cu ochii injectaţi scot din trâmbiţe turtite de alamă, note leneşe, tărăgănate de oameni necăjiţi: Tă-tă-tă-tă... tà-tà-tà-tà... ti-ti-ti-ti...

Venind năprasnic, nu ştiu de unde, o femeie fără

vârstă, cu tulpan verde, fluturând harnică din mâni trece, ferindu-se să-i vadă, iuţind pasul în dreptul soldaţilor. Unul din ei mai îndrăsneţ dintr'o săritură de animal la pândă îi taie calea şi o cuprinde de mâini fără speranţă de scăpare.

— „Hii om de treabă c'apoi de" —

— „Nu fi proastă..."

— „Şăzi ghinişor, n' auzi..."

— „Hai să şedem".

— „Irraa, şăzi ghinişor că ti văd oamenii".

Intărâtat de rezistenţa femeii, vlăjganul, trunchiu de puternic şi spân ca un lipovan, n' avea urechi s' audă.

„Nu te teme"; repeta el şuerând, aprins, cu respiraţia caldă, umblând s'o sărute, strângând-o să-i curme mijlocul.

— „Stuchi-te-ar mâţele, stai tu că vine el amù".

Dar lupta era inegală. Slăbind, împleticindu-se, căzu neputincioasă victimă celor şase brute, cari se păziră pe rând, acoperind strigătele înăbuşite ale femeii cu note false, repezite, stridente: Tă, tă, tă, tă... ta, ta, ta, ta... ti, ti, ti, ti...

Zărind un ofiţer ce se ivea călare, al şaselea dispăru pe urma celorlalţi, cari se afundaseră în desişul pădurii.

— „De ce plângi, leliţo?"

— „Săru mâna, conaşule, cum să nu plâng dacă şi-au făcut râs de mine", se bocea femeia, suflându-şi nasul în poala cămăşii întoarsă cu ruşine într'o parte.

— „Cine?"

— „Da cini-i cunoaşte... erau dela **mozică**.

— „Le ce n'ai strigat femeie?"

— „Cin' să m'audă... dacă mi-o astupat gura!... Să fi fost unul singur, n'avè grijă... of, of, of, of,... ce să mă fac eu!"

— „Nu cunoşti pe niciunul?"

— „Ba pe cel dintâi mă tem că l'aş cunoaşte.. Văleu, văleu... sărăcuţa de mine!"

— „Bine, taci... nu-i nimic. Să vii mâine dimineaţă la mine, colo la artilerie. Să întrebi de colonelul Bălănescu. Ai să ţii minte?... Bă-lă-nescu... Bălănescu... colonelul Bălănescu dela artilerie. Asculţi?

— „Ascult".

— „Aşa. Să vii mâine... am să cercetez eu. Ţine... ia... nu mai plânge".

Şi într'un elan de generozitate, îngrijat de reputaţia regimentului, de întorsătura ce puteau lua lucrurile puse un pumn de franci în mâna femeii: „Iar pe soldaţi am să-i aflu eu cine sunt

și am să le trag o sfântă de bătaie să mă pomenească... Ai copii?“

— „Am doi. Da amù ce să-i mai bați digeaba... arde-i-ar focu să-i ardă... să hi fost niște oameni de treabă!...“

— „Nu cumva ți-o pare rău?“

— „Eu știu ce să mai zic... săru' mâna matale, conașule, c' ai fost om bun și ți-ai făcut pomană cu mine...“

— „Numai să fii cuminte, să taci din gură, să nu spui la nimeni“.

— „Araca 'n de mine, conașule. Se poate o treabă ca asta... S'audă bărbatu-mio mă omoară, nu altceva... Gândesc că poate mi-oi cumpăra și eu o ghițâcă“.

— „Așa, bine. Și mâine să vii pela mine, că eu tot îi pedepsesc. Nu pot să-i las așa... Ii bat, și îi dau și în judecată“.

— „Ba nu, conașule, său' mâna... nu-ți fă păcatul ista... Dacă nu te superi mata,“ adăogă după un timp femeia, codindu-se, întinzând mâna cu sfială, „să le dai câteun franc așa, dela mine, să-mi trăiască vaca, că-i de haram!“

Oale sparte

Mâna de fier

Ofiţerii abia întorşi dela câmp intrară pe nerăsuflate şi plini de praf, în cabinetul comandantului venit de o săptămână în regiment. Se rânduiră tăcuţi în semicerc centrat de colonelul, care, alb de mânie, sta rezimat de birou, cu braţele încrucişate.

Reputaţia regimentului nu era faimoasă. Păcatele sale trecuseră demult marginea judeţului, hotărând în cele din urmă ministerul să se alarmeze şi să trimată un om cu mâna de fier. Regimentele de frontieră sunt în compunerea armatei uniaăţi de exil. Ofiţerii cari o fac de oaie, cari se încurcă cu socoteli sau cu nevasta şefului, sunt pohod na... Folticeni, Tulcea sau Calafat. Datorită acestui sistem, jumătate din ofiţerii adunaţi astăzi în faţa colonelului veniseră pe cale disciplinară în regiment. Inţelegeţi acum, necesitatea acestei mâni de fier, care acţionată de un cap de lemn, era într'adevăr grozavă. La prima vedere, persoana turtită a comandantului, care răsăria

chel, cârn și apoplectic, ar fi stârnit desigur râsul celor de față, dacă această glumă a naturii, n'ar fi fost pusă sub suzeranitatea unor sprâncene negre, stufoase, enorme, cari adăposteau un ochiu fulgerător, căci celalt era fix.

In cabinetul cu ferestrele închise domnea o căldură înăbușitoare. Ofițerii, cei mai grași cu bluzele ude, stăteau neclintiți. Din când în când, o tuse timidă, un suspin avortat, trezia ecouri, întărind o liniște ce părea seculară. Mai la o parte, dator vândut maiorul ajutor ațipise cu ochii căscați, beat de respect conținut, ca o găină hipnotizată de o linie albă, trasă dinaintea ei.

— „Domnilor, v'am adunat..."

Dar fu întrerupt numaidecât. Cuvântul îi expiră pe buze ca avântul la marginea prăpăstiei. In cabinet domni o clipă de ger polar. Toate privirile se îndreptară cu compătimire asupra nefericitului întârziat.

— „Domnule colonel, am onoarea a mă prezenta, căpitanul Popescu Constantin..."

— „Aa, d-ta ești căpitanul Popescu Constantin," întrebă șuerând de mânie, colonelul.

— „Eu..."

— „D-ta ești ?!"

— „Eu sunt..."

— „Va să zică d-ta ești căpitanul Popescu Constantin", isbucni colonelul, cu glasul chemării din urmă.

— „Dați-mi voie"...

— „Nimic..."

— „Faceți..."

— „Nici o vorbă !"

— „D-voastră credeți..."

— „Taci !... Cum ai avut curajul să te prezinți în fața mea ?!"

— „Dar dați-mi voie..."

— „Taci !"

— „Vă rog..."

— „Nimic !"

— „Lăsați-mă și pe mine"...

— „Nimic ! Te 'mbeți..."

— „Domnule colonel..."

— „Cazi pe sub mese..."

— „Domnule colonel..."

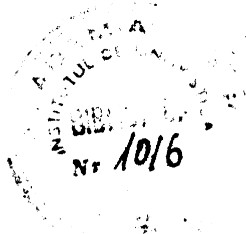
— „Și mai porți medalie, hai?!... Douăzeci și cinci de ani de beție credincioasă !... Scoate medalia, nerușinatule !"

— „Domnule colonel..."

— „Scoate-o !"

— „Domnule colonel..."

— „Scoate-o !..."

— „O scot, dar dați-mi voie...“

— „Acuma ieși !“

— „Domnule colonel...“

— „Ieși ! Marș ! N'am nevoie de bețivi în regiment“.

— „Da nu's eu Popescu, dom'le...“

— „Nu e el Popescu, domnule colonel“, îngână dulceag ajutorul.

— „Cum spui, maiorule, că nu-i Popescu ?“

— „Sunt Popescu...“

— „E Popescu, domnule colonel, aveți dreptate d-voastră, dar sunt doi Popești în regiment. Cel care bea e Popescu N. Constantin“.

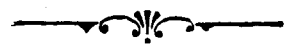
— „Ala e'n spital...“

— „Eu sunt Popescu A. Constantin“.

— „Va să zică nu ești d-ta Popescu ăla ?“

— „Nu, domnule colonel, eu sunt Popescu A. Constantin, mă știe d. maior. Nu beau, cărți nu joc, de fumat nu fumez...“

— „Nu te mai lăuda, nu e nici o pricopseală. Să-l ții din scurt, maiorule... Ofițerul trebue să știe de toate.

Eresuri

Eresuri

După masă, după cafeaua făcută la spirt de coana mare, plecată să se culce mai de vreme, tinerii căsătoriți, ea într'un matineu de **moleton,** el într'un veston de casă, se strânseră la gura sobei.

— „Nu arde, dragă, de ce nu arde ?"

— „Pentru că s'a stins... Anico !..." Anico ! Mai adă vreo două lemne".

— „Jăratec mai trebue ?" întrebă servitoarea, ivindu-se cu un făraș plin de cărbuni însuflețiți.

— „Trebue, trebue"...

— „Nu, nu, nu nu... fugi cu cărbunii".

— „Las' să-i pună, dragă, nu strică"...

— (sentențioasă) „Nu se pune foc peste foc".

— (mirat) „De ce ?"

— (fatalistă) „Așa !"

— „Ei cum așa ?"

— „ Uite așa !"

— „Nu se poate, dragă, trebue să aibă o rațiune".

— „Mofturi! Pune-i, Anico, pe răspunderea mea... să vedem ce a să fie“.

— „O s'avem ceartă în casă“.

— „Taaci!“

— „O să vezi tu“.

— „Aşa, cândva, o să ne certăm fireşte, că n'a văzut nimeni bărbat care să nu se certe cu femeia lui...“

— „Zice că până nu s'aprind luminile“.

— „Fugi, frate!“

— „Nu crezi?“

— „Eresuri. Şi drept să-ţi spun nu m'aşteptam de la tine femeie în toată firea“...

— „Grozav mai eşti!“

— „In orice caz n'am eresuri. Asta e prostie curată.

— „Prost eşti tu!“

— „Eu nu sunt superstiţios, mamă-ta...“

— „Te rog să nu te legi de mama.

— „Nu mă leg, da văd că ţi-a băgat în cap obiceiuri care numai la mahala...

— „Frumos îţi şade! Nu trebuia să mă iei dacă ştiai că sunt mahalagioaică“.

— „Dragă, m'ai înţeles rău“.

— (fugind cu scaunul) „Te rog, te rog... mai

departe de mine. Acum am văzut cine eşti... Mă miram eu de ce nu-ţi mai place nimic d-tale“.

— „Ai băgat de seamă!“

— „Nu glumi, ipocritule, nu's tocmai aşa proastă... te 'nşeli amarnic“.

— „Da bine, dragă“...

— „Orice fac nu e bine, orice spun te plictiseşte“.

— „Ascultă, Lelico, nu fii copilă“.

— „Lasă-mă... să nu te apropii, că ţip... (indignată) m'ai făcut femeie în toată firea... Numai când vine Nadi eşti vesel, cauţi să faci spirit şi, dacă vrei să ştii, vorbeşti numai prostii. Aşa.“

— „Dragă, da îţi jur pe onoarea mea!“

— „Nu jura. Am să te las“.

— „Dar asta e nebunie curată“.

— (suspinând) „Mă fa-faci şi ne-nebună... Mamă, ce-am ajuns eu!“

— „Ascultă, Lelico, potoleşte-te, că-mi iau pălăria şi plec“.

— „Du-te, hai pleacă... ce mai stai... că atâta aştepţi să te scapi de mine (plină de lacrămi) o să vezi mai târziu pe cine ai lăsat, cine are să te iubească ca mine...“

— (mângâind-o) „Hai, Lelico, fii cuminte, fată.

Tu știi bine cât te iubesc, cât am umblat după tine".

— (suspinând) „Să mă faci proastă... n'aș fi crezut nici odată".

— (consternat) „Mai întâi nu te-am făcut proastă, dar chiar dacă s'ar fi întâmplat, e un cuvânt dojenitor adresat unui copil drăguț, pe care l'am alintat din cale afară".

— (suspinând fericită) „Să mă faci mahalagioaică..."

— (revoltat) „Asta nu, nu e adevărat. Te rog până aci, cu toate că..."

— (țintă la el) cu toate că?...

— (sincer)... cu toate că te port în ochi plină de soare, în șorț de pension, în poarta casei din Popa-Nan. Doamne, cât erai de frumușică !"

— (vicleană) „Mă mir că-ți mai aduci aminte !"

— „De ce să te miri ?"

— „E așa de mult de atunci!"

— „Abia un an !"

— „Caută bine. Trebue să fie mai mulți. (cu parapon) N'am ajuns într'un an femeie în toată firea".

— (luând-o în brațe) „Copilă mai ești! Știi

bine cât îmi ești de dragă. Credeam că n'o să te fac niciodată să plângi".

— „La ce m'ai făcut bătrână ?"

— „Nu m'am gândit să te fac bătrână, ar fi o absurditate".

— „Iți pare rău ?"

— „Sigur că-mi pare rău".

— „Cere pardon".

— (sărutându-i mâinile) „Pardon !"

— (învingătoare) „Nu așa, zi : piti, piti, pardon".

— (amețit) Piti, piti, pardon.

— (cuprinzându-l de gât) Și eu pardon (luminată subit), vezi ți-am spus eu, nu mă credeai".

— „Ce ?"

— „Că nu se pune foc peste foc".

— (râzând) „Așa e, frate. Acum văd și eu c'ai avut dreptate (strângând-o mai tare) Hai să facem nani..."

— (serioasă) „Cu o condiție. Să fii cuminte..."

— (nenorocit) O, Lelico !"

— „Mâine e duminecă."

— „Ei și ?"

— „E păcat."

— (triumfător) „N'ai nici-o grijă. Am fost un an la seminar. Cunosc canoanele."

— (cochetă) „Asta e canon ?"

— (aprins) „Voiam să zic că nu e sâmbătă obișnuită."

— „Da cum e ?"

— „Proasto, nu e Sf-tul Niculae ? Păcat era ieri."

— (rușinată) „Vai, și noi..."

— „Stai nici ieri n'a fost păcat."

— „Da, mă amăgești."

— „Uitucă mai ești. (sărutând-o după fiecare intrebare). Unde am fost aseară ?"

— „La Operă."

— „Și după operă ?"

— „La dancing."

— „Câte erau când ne-am culcat ?"

— „Patru."

— „Atunci ?"

— (nedumerită) „Nu 'nțeleg."

— „Intrasem în sărbătoare, proastă mică..."

— (șovăind) „Crezi ?"

— (ridicând-o) „Ascultă-mă pe mine, sunt doar fecior de popă."

— (cu ochii închiși) „O, atunci..."

Nenea Guță

Nenea Guță

Deunăzi, mă întâlnește așteptând tramvaiul, nenea Guță delegat al mahalalei noastre și pensionar. Incolo, un om masiv, fălcos, păros, cu fruntea mică, brațe lungi, cu picioare noduroase de om primitiv.

— „Ce faci, neiculiță ?"

— „Așa, amestecat."

— Aștepți tramvaiul ?"

— „Da."

— „Mergi spre casă ?"

— „Păi s'a făcut ora mesii, da văd că întârzie."

— „Hai pe jos."

— „Asta nu."

— „Până când o veni tramvaiul !..."

— „Trebue să vie."

— „O să vină plin... ascultă-mă pe mine, hai s'o luăm pe jos. Mai vorbim cutare, una alta, nu știu ce."

— „Să mergem, da rupem ghetele și-s scumpe foc."

— „E guvernul slab, dom'le, n'avem oameni. Nu vezi d-ta ce batjocură... cucoanele cu tocurile de o schioapă și carâmbii până la genunchi."

— „Risipă de material."

— „Lasă materialul, e timpul, dom'le, care e mai mult ca materialul. Ce ?... S'a calculat că'n ghetele d-lor intră o zi de lucru mai mult ca 'ntr'ale noastre."

— „Tot ce se poate."

— „Să moară cin'te minte. Un lucrător are șaizeci de lei pe zi... fă socoteala, că știi carte, să vezi cât vine... Ce ?"

— „Mult..."

— „Ei, ia să ai d-ta la cârmă niște oameni de inimă, strașnici colea, cutare, cum știu eu... Ce ?!..."

— „N'ar fi rău."

— „Te cred... mai întâi s'ar ridica valuta."

— „Par'că s'a mai ridicat."

— „Ce face ?!... Imi pare rău... râd străinii de noi... ne freacă Americanii ridichea și cutare... D-voastră nu vedeți ? E posibil să n'avem cu ce acoperi hârtia ?!... Ba să mai avem și **infalațiune** monetară din cauza tezaurului, pentrucă le-a trăsnit d-lor în cap să-l ducă la Moscova. Ei, ia să ai d-ta niște oameni patrioți și cutare care să-i

întrebe : da cine v'a spus, măgarilor, să duceți tezaurul la Moscova ?... Cea mai mare dobitocie. Il puteam ascunde în munți, la mânăstire, cum făceau boerii noștri și cutare, când veniau Tătarii pe timpul lui Mihai Viteazul... Știi unde l-aș fi ascuns eu, dom'le ?"

— „Unde ?"

— „Vrei să spun?"

— „Spune".

— „La Văcărești. Ce?... Nici dracului nu i-ar fi dat în gând să caute tezaurul țării în pușcărie, păzit de o companie de vânători îmbrăcată ca hoții... Da d-ta crezi că l-au dus la Moscova ?"

— „Așa cred".

— „L'au împărțit întire ei, dom'le, mie îmi spui. Adică cum vine asta... Au avut dumnealor atâta bănet în mână și l-au dat Muscalilor... Ce ? S'o crează ei, crede-o și d-ta, eu rămân la părerea mea. Și juvaericalele reginei, cutare una alta, tot ei le au luat. Le poartă nevestele în casă, dom'le, și bine fac, așa ne trebue, că nu s'aleg, miniștri oameni ca mine și ca d-ta, care n'am lua un ban să ne pici cu ceară...

— „Uite și tramvaiul, bine că ne-a ajurs".

— **„Te-xa !"**

— „Abonament !“, răspunse hotărât nenea Guță.

— „Să-l vedem“.

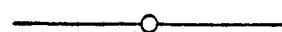
— „Ce să vezi ?“

— „Abunamentul“.

— „Ce nu mă crezi ? Am să te mint eu ?“

— „Ești abonat ?“, îl întreb eu după ce se mai depărtă taxatoarea.

— „Aș... ce's prost... și astea tot cu banii noștri sunt făcute. Ce ?“

Toasturi cazone

Toasturi cazone

«Şi noi suntem din
«Tarascon».

In garnizoana Târgul-Jiu. Masă comună. Şai zeci de perechi, ofiţeri şi doamne. Cuvânt de or dine: Retragere la ora 10, fără discursuri. So suri lungi, fripturi negre, muzică militară, Tur burel.

După o oră :

Colonelul Popescu (comandant de brigadă sosit de câteva zile în garnizoană).

Domnilor ofiţeri, doamnelor,

Masa de astăzi este o zi istorică în trecutu meu. Plecând în războiu căpitan, **(răcnind subit** mi-a fost dat mie să mă întorc colonel cu stea încărcat de decoraţii, comandant de brigadă, î frumoşii d-voastră munţi în care ca şi Tudo Vladimirescu am stat santinelă neclintită la pos tul meu, sărind de pe un munte pe altul, căzân în prăpastie, mergând triumfător înainte, căc

omânul în veci nu piere. (**Superb**). Şi sunt ro-
mân, domnilor ! (Patetic). Dar n'am venit aici
să vă povestesc faptele mele pentru care am fost
fiu felicitat şi decorat cu **motto** de M. S. Regele
şi chiar de A. R. Principele Moştenitor (**cu ab-
negaţie**). Ostaşul trebue să fie modest. N'am ne-
voie să mă laud. Codrii au fost martorii vitejiei
mele. (**graţios**). Nu eu, d-voastră doamnelor aţi
născut neamul românesc, care a uimit lumea prin
vitejia lui. Voi, femei antice, aţi făurit cu dege-
tele voastre de roză România Mare, suportând
pe rând şi cu cel mai mare eroism, toată greuta-
tea neamţului. Vouă v'a fost dat să salvaţi ace-
ste cuiburi de vitejie strămoşească, după cum o-
dinioară păsările cerului au salvat Capitoliul.
Trăiască deci M. M. L. L. Regele şi Regina. Tră-
iască A. S. R. Principele Carol împreună cu în-
treaga dinastie şi Principesa Elena...

Un glas (tărişor) şi prinţul Mihai...

Colonelul Popescu (rece)... am zis dinastia.
(Urmând) : Noi, corpul ofiţeresc din creerul mun-
ţilor (aruncând verdeaţă de pe masă şi îndem-
nând din ochi ofiţerii să facă la fel) vă acoperim
cu flori şi vă lăsăm cu încredere în mâinile d-voas-
tră cele două greutăţi: pansarea răniţilor şi alinarea suferinţelor în urma noastră (**Părinteşte**).

Şi acum, doamnele mele, un sfat : păstraţi-vă
limba. Păstraţi-vă limba, că limba dulce mult a-
duce şi limba d-voastră e dulce, dulce de tot; ne-
spus de dulce, căci nu este limbă mai dulce de
cât limba românească. Iar pe voi, bravii mei o-
fiţeri, vă felicit că v'aţi întors sănătoşi în munţii
de unde aţi plecat, ceeace dovedeşte că din vul-
tur, vultur naşte, din stejar, stejar răsare. Ura
trăiască judeţul Gorj ! (cade extenuat, copleşit
de aplauze).

**Răspunsul comandantului de regiment
Col. Ionescu:**

Domnilor şi Doamnelor,

(Resemnat). Sunt neputincios. (Vehement şi
pe nerăsuflate). Sunt neputincios să exprim ce
simt, ce simţiţi şi d-voastră, ce simţim cu toţii
căci cred că fiecare simţiţi ca mine pentru d-l
Colonel care ca un şoim s'a repezit asupra ad-
versarului, pot zice asupra duşmanului, atât de
fioros în timpul războiului dela început până la
sfârşit, care nici-o zi, nici-o secundă măcar nu i-a
scăpat, nici-o bătăle unde alţii ar fi rămas morţi
de o mie de ori şi nu s'ar mai fi întors niciodată
în mijlocul nostru înapoi (sorbind din pahar). De
aceia repet, sunt neputincios să exprim toată re-

cunoştinţa, toată dragostea, tot devotamentul şi respectul ce simţim toţi gorjenii pentru d. Gheneral Popescu.

Col. Popescu (roşind modest de plăcere). Nu sunt încă general.

Col. Ionescu (vehement). Nu se poate, aveţi să fiţi, trebuie să fiţi. Ne vom ruga lui Dumnezeu şi dragostea ce vă purtăm este atât de mare; atât de caldă, atât de sfântă şi rugăciunile ce vom înălţa la cer atât de ferbinţi încât nu se poate să nu vă înainteze gheneral la cea dintâi promoţie...

Col. Popescu (capabil). Aia... dar pân'atunci:

Ofiţerii (în cor). Urra ! Trăiască d. general Popescu !...

Col. Popescu (resemnat, mulţumind şi linişindu-i cu mâna). Lăsaţi să vorbească colonelul...

Col. Ionescu.

Domnilor şi doamnelor,

Vă rog să mă credeţi, pe unde am fost căpitan, toţi comandanţii mei s'au făcut generali de pe urma mea şi am mulţumirea sufletească să constat că am contribuit şi eu cu ceva la înaintarea lor, căci pe unde am fost, compania mea a fost

totdeauna întâia pe regiment, care primea laude de pe urma mea.

Domnule Colonel, vă promit solemn, vă rog să aveţi încredere în mine, veţi fi gheneral afară numai dacă n'oiu muri eu...

Dar, domnilor şi doamnelor, nici o fericire nu este completă. Din buchetul frumos împrăştiat in jurul mesei lipseşte cea mai frumoasă floare a Gorjului, care se ofileşte departe de acela care o udă în fiecare seară cu lacrimile sale... lipseşte d-na Gheneral Popescu...

Toţi : Urra ! Trăiască d-na general Popescu!...

(Restul discursului se pierde în cacofonia de patru voci produsă de ofiţerii tineri cari intonează : „Gaudeamus igitur").

Replica

Col. Popescu : Mulţumesc valorosului meu camarad pentru cuvintele sincere şi frumoase ce mi-a adresat.

Doamnelor şi Domnilor, vasta cultură a colonelului Ionescu îi dă dreptul la comandamentele cele mai superioare.

V' asigur că din toată inima, din tot sufletul meu îi voiu da tot sprijinul ca să ia comanda acestei brigăzi îndată ce va deveni vacantă prin

vansarea mea. Numai așa voiu părăsi liniștit
Gorjul unde am fost iubit și admirat de toată lu-
mea și numai așa munca ce am depus pentru
ndreptarea acestei unități — pe care d-voastră
tiți în ce hal am găsit-o — nu va fi pierdută.
ar pe voi, băeți, vă îndemn părintește : adăpa-
i-vă din capul colonelului Ionescu, din cinstea
ui, din vitejia lui căci, așa cum îl vedeți de mic,
pus una din pietrele cele mai mari la temelia
României mari... (Urale nesfârșite).

Glasul Banatului

Un locot. Bănățean. Mulțăm frumos pentru
șa vorbe la d-l colonel care musai urmează să
ie ghinăral ș' apoi numai ce s'o pune în capul
ostru ș' om mere bucuros la Pesta care încă-i
omânească, atât doar că eu mi's bănățean din
Banat.

Baș numai ce am venit aci și tare mă rog la
l-voastră aș mere înapoi, că eu mi 's din Banat.
Căci, mă rog frumos, și munții Banatului încă
unt mândri și noi bănățenii mai vârtos ne-am
upta pentru țară și am fi setoși de victorie dacă
m apăra Banatul nostru cu munții săi, cu codrii
i apele sale, ce l-am adus ca dar de nuntă Dom-

niții Elisabeta, nepoată lui Mihai Viteazul, care încă-i bănățan ș'o luptat în munții Banatului.

Col. Popescu. D-ta ești din Banat ?

Locot. bănățean. Placu-ți ?

Cinéva (ostentativ). D-l colonel te întreabă dacă ești din Banat ?

Locot. bănățean. (necăjit). Apoi doar numai ce-am spus !...

Col. Popescu (cochetând). Mă rog, dar la noi nu vă place ?

Locot. bănățean. Baș ne place și aici. Suntem făloși de domnia prea măritului nostru împărat, că împărat urmează să fie și noi bănățenii nu ne vom lăsa, că doar suntem 15 milioane de români și toți am înaintat, numai regele o rămas. Asta nu mai mere. Nu vom răbda mai mult. Ne jărue inima, trebue să se hotărască mintenaș. De aceea ne țipă Banatul și la glasul Banatului încheagă apele, se surpă munții, se cutremură omenirea toată ! Trăiască Ferdinand I primul imperator al neamului românesc ! Aista-i placul Banatului, (urale, mulți ani trăiască s. c. a. Colonelul entusiasmat îl sărută).

Col. Popescu (generos). Inseamnă, aghiotant, să-l mutăm în Banat.

Toți. No, tune dracu'n casa lui, apoi doar toți

suntem bănăţeni din Banat. Deloc am vrea să merem toţi.

Col. Popescu (consternat). Cum d-voastră nu sunteţi din Gorj ?

Toţi (pe 'ntrecute). Apoi deloc, niciunul !

Col. Popescu (vexat). De ce nu mi-ai raportat, colonele ?

Col. Ionescu. D-le general, tocmai aveam de gând... Culmea e că regimentul care a plecat în locul nostru n'are niciun ofiţer din Banat.

Col. Popescu. Asta e nostim !... Spui serios ?

Col. Ionescu. Pe onoarea mea.

Col. Popescu. (sarcastic) Şcoala de războl... (cu încredere) Nu e nimic, o îndreptăm noi şi pe asta. Să-mi aduci aminte mâine dimineaţă.

. . . .

(La plecare, urcându-se în trăsură, colonelul zise brigadierului) : „Frumos aţi vorbit, d-le gheneral !"

Col. Popescu. Ţi-a plăcut ?

Col. Ionescu. Fain !...

Col. Popescu. Da ofiţerii ?

Col. Ionescu. Au rămas tâmpiţi.

Col. Popescu (protector). Şi d-ta ai fost bine, da trebuia mai rar.

Mulţămită

Mulțămită

Petrec uneori sărbătorile la țară, în Moldova, unde văd țăranii din ce în ce mai scăzuți, galbeni, trudiți, peticiți ca și coastele dealurilor ce se 'ntind la soare, brăzdate de ogoare scurte, prost lucrate. Acum de paști, oamenii se adună mergând pe drumuri noroioase, la crâșma de lângă drumul mare, unde scrânciobul se învârtește lin, ca aripile unei mori de vânt... Doi lăutari tăciuniți, o cobză și o vioară îndeamnă flăcăii piperniciți la dansuri, ce se rudesc deopotrivă cu cele de salon și cu jocul ursului. Bărbați mohorâți, cu mintenele pe umeri și femei în stămburi deochiate și testemele aprinse, beau la rând, ascultă cu interes povestind între ei, cu glasuri amorțite de rachiuri tari și tutun prost, necazuri cunoscute, ca pentru întâia oară. Cum stam privind la horă, o femeie între 30—50 ani, cu fața boțită, cu pieptul slab, întrerupse firul gândurilor mele.

— „Săru' mâna, conașule... Cristos a 'nviat...

să trăiți la mulți ani... să vă dea Dumnezeu sănătate și să trăiți și d-voastră și duduca," spunea ea umilită, plecată să-mi sărute mâna.

— „Mulțumesc... lasă, nu-mi săruta mâna, Adevărat ca'nviat !... Dar cine ești d-ta ?"

— „Sărăca'n de mine, conașule, pi semne nu mă mai cunoști... Eu sunt Marghioala."

— „Care Marghioala ?"

— „Marghioala, de —

—„ . . ."

— „Marghioala lui Ion a lui Neculai Netcă."

— „Degeaba. Să mă ierți dar nu mi-aduc aminte."

— „Vai de mine, conașule... se poate să uiți mata pe Marghioala, manca lui conu Mihăiță. N'am fost la duduca și la sora matale ?"

— „Bată-te norocul să te bată... Tu ești, manco ?"

— „Eu, conașule."

— „Ce mai faci, Marghioalo ?"

— „Ce să fac, conașule ?"

— „Ce mai spui ?"

— „Eu știu ce să mai zic."

— „Imi pare bine că te văd sănătoasă."

— „Da de unde sănătoasă, conașule, dacă-s bolnavă și mă dor chicioarele..."

— „Și cum trăești ?"

— „Cum să trăesc ?"

— „Vreau să zic cum o duci... ești mulțămită ?"

— „Da... îs mulțămită... ce să spun..."

— „Porumb ai ?"

— „N'am nica... toată iarna am cumpărat ș după ce că-i scump, e și stricat, arde-l-ar focu..."

— „Cum tu n'ai pământ ?"

— „Nici atâtica... cât îi pe lângă casă de cres o pasăre, două.. Cu asta mă mai țiu... Să hi avu pământ..."

— „Copiii sunt bine ?"

— „Bine, conașule... da cel mare nu știu c are de nu vorbește și o fată, cea de-a doua, n' știi mata... nu erai aici... care a botezat-o duduca, nu stă 'n chicioare... i-s moi și subțiri ca niști lumânărele di ceară."

— „Da Ion ?"

— „A murit."

— „Când ?"

— „Ce mata nu știi ?"

— „Nu..."

— „Nu ț-o spus matale duduca ?"

— „Nu..."

— „O hi uitat... câte are pe cap !..."

— „Când a murit ?“

— „Cum o venit din război, o și murit... o mai trăit ce-o mai trăit ș-o murit... Iacă amu în câșegi s'o înplinit trei ani decând o murit.“

— „Săracu, ce om de treabă era !“

— „Detreabă, conașule, da iacă o murit și m'o lăsat cu nouă copii“.

— „Ce, nouă copii ați avut voi ? Când v'ați înmulțit așa repede ? Eu vă știam mai puțini...“

— „Apăi fă și mata socoteala, conașule : cinci mi-o rămas dela Ion, trei am luat dela istalalt...“

— „Care istalalt ?“

— „Al doilea bărbat va să zică...“

— „Ce iar te-ai măritat ?“

— „Da mata nu știi ?“

— „Nu.“

— „O uitat duduca.. îs măritată demult conașule, di cum o murit Ion... ce era să fac... Bam și cu istalalt o fetiță... Dacă n'avea cine să adă de casă.. Să hi trăit Ion, nu te teme mata, nu mă măritam eu... Da dac'o murit el, să rămân pe drumuri, s'ajung de râsul lumei..“

— „Și pe cine ai luat ?“

— „Pe Toader Bahrim, dacă'l mai ții mata minte...“.

— „Pe Toader lemnarul ?“

— „Pe el, conașule, n'am făcut bine ?“

— „Dă, manco.. ce să zic... copii multișori da Toader câștigă parale bune...“

— „Câștigă, conașule, de ce folos dacă bea și nu s'alege nimic din ce câștigă.“

— Bea ?“

— „Nu-l mai scoți din crâșmă și când vine acasă, mă ucide 'n bătae. Ia întra'dins numai să-ți arăt să vezi mata carnea dipi mine ii neagră cum ii ceaunul.“

— „Lasă, te cred.. Apăi iaca, nu-i bine..“

— Ii rău, conașule, văd și eu... da tot îs mulțămită, să chiamă, că să hi fost un om de treabă, nu te teme mata, nu mă lua el cu cinci copii....

Moș Belea

Moș Belea, colonel, scurt, rotund, cu ochii albaștri, sfârșea în mizerie o carieră laborioasă, după ce strălucise când-va în capul unui batalion de Vânători, stârnind admirația lumei, eșită în stradă, la poartă, pe la ferestre să asculte corniștii, cari numai la vânători sunau pe atunci în două tonuri. Nevasta lui, nepoata unui om cu vază, îl adusese hai-hai, cu vizite, cu rugăminți, cu stăruinți, până 'n pragul generăliei, peste care nu putu să treacă. Protectorul murise. In zadar s'a căznit colonelul : nici trecerea pasului Șipca, **conferență** publică, tradusă din rusește și învățată pe de rost cu trudă, nici corul biesricesc pe patru voci, la care îngâna și el, nici chiar punerea baionetii în șaisprezece mișcări, executată la inspecție în fața regelui, nu-i ajutau. Era mutat de colo până colo. La început încercă să protesteze ; n'avu curajul să-și dea demisia, dar se puse în disponibilitate. Văzând însă că-i scăpă din mână toate avantajele situației sale, și că fetele umblau pe jos, renunță

la concediu, după un an de odihnă silnică. Vânturat din nou dela un regiment la altul, fu trimis în cele din urmă în fața unei comisiuni medicale. Doctorii se înduioșară. Il găsiră în unanimitate apt să-și îndeplinească 'n liniște la o margine de țară, maximul anilor de pensie, în interesul celor patru demoazele, cari nu puteau face nimic, așteptându-și fiecare norocul, după cum lămurise cu lăcrămi colonelul.

Venise la noul său regiment hotărât să nu s'amestice, să nu iasă nicăeri, să nu vadă pe nimeni și se instală cu toată familia la club, pentrucă nu găsise locuință convenabilă iar nici-decum din sărăcie, după cum pretindeau doamnele din partea locului, întărâtate că nu le făcuse vizitele de rigoare și geloase pe apartamentul ce privea cu ochiuri mari de geamuri în largul Dunării albastre. Dar colonelul, care 'n ciuda dușmanilor rămăsese încă verde, nu putea sta în casă, atât din deprinderea de a fi mereu pe câmp, cât și din pricina nevestii. Coana Florica comunistă înaintată — îl punea la treburi puțin compatibile cu gradul de general, după care alergase și suferise atâta vreme din îndemnul ei. Și el le împlinea supus, resemnat — să fie liniște în casă — fără entusiasm și mai ales fără nici-o competență, căutând ca școlarul repetent să se facă fo-

lositor pentru a i se ierta căderea de care se credeà răspunzător.

In toată mahalaua mirosea a afumat când domnișoarele erau duse la croquet, iar conița, lăptà în casă pe ultimul născut la cincizeci de ani, cicălind ordonanța, care ceruia, târându-se pe genunchi, întreul întins ca un iarmaroc.

„Nici-o cratiță nu ești în stare să păzești", îi strigà coana Florica; sărind dela locul ei, necăjită că nu s'a făcut general, smucindu-i lingura din mână, certându-l cu voce îngroșată de mamă cu dragoste miloasă, sfântă, neputincioasă de copil schilod. Dar el nu se potriveà femeii, și, dând din umeri, eșia blajin pe poartă mărturisându-și păcatul: „Am greșit, am greșit... ce să-i fac..."

Purtà de regulă un costum de turist, salvând prestigiul ținutei cu un chipiu purtat la o parte, ce inspirà respect prin vârsta lui înaintată, mărturisită fără înconjur de câteva galoane șterse. Când puteà să se strecoare nevăzut, colonelul plecà călărind căzăcește, un cal bălan, cu șaua veche, cu frâu turcesc încărcat de cataramì și paftale galbene, cu canaf și pană lungă, care-i serveà de cravașă și cu care ogoia calul fără a-l scoate din pas. Și așa o luà liniștit, pe malul Dunării, respirând larg, privind fără judecată,

încântat de toate, stând bucuros de vorbă cu oricine, povestind cui se nimerea necazurile sale.

,Ce au voit, aia le-am făcut... In cazarmă purtam soldații mai așa... știi ca omul la casa lui. Dar când îi scoteam la inspecție ori la paradă... mă rog, hainele noi, dacă nu le purtasem de loc... Odată țiu minte, eram concentrați în tabără la Galați, pe 902 și vine Generalul... ista... cum îl chiamă... nu-l știi d-ta... un om și jumătate. Nu s'aștepta nimeni... Și cum îți spun, unde s'a dus, n'a găsit bine, ce-a văzut nu i-a plăcut. Când a venit la mine, cazanele — spre norocul meu se nimerise tocmai ciorba de pește — fierbeau la rând, acoperite frumușel, bucătarii aveau șorțuri și veste albe, că le făcusem uniforme din cearșafuri reformate, cu scufe, frumos ca la palat. Putinele de borș acoperite, hârdaele cu apă așezate sub umbrar de'ți era mai mare dragul să bei o cană cu apă, prinsă cu lănțișorul... știi, ca să n'o fure, că țăranu-i țăran, ce știe el... Seara la popotă, generalul le-a dat peste nas, și mi-a mulțumit numai mie, dar ce folos... Toți s'au făcut generali și eu am rămas cu laudele.

„Eu ca eu", încheiă el cu amărăciune, „nu țineam atât... nevasta... nevasta, ea e foarte scepetică".

Călărind așa distrat într'o bună zi, calul spicuind cu sgomot de zăbale ramurile ce-i ațineau calea, o luă pe o potecă întortochiată și-l scoase deodată pe câmpul de instrucție. Neputând rezista ispitei și calului care se frământa, cu coada în sus, înviorat probabil și el de aceleași amintiri, se pomeni așezat în galop mic, șăgalnic, la locul lui atât de cunoscut, în capul regimentului. Stimulat de zelul bătrânului său tovarăș, colonelul trase sabia și electrizat de privirile soldaților, comandă cu voce tunătoare:

— „Reghiment, la stânga 'n bătaie... Marș!"

Soldații nu mișcară.

— „S'a modificat", îi șopti maiorul, absolvent al școalei de războiu, alipindu-se de el călare.

— „Hem, hem... La loc comanda", ordonă colonelul, depărtându-se nițel pentru a-și luă timp de gândire, apoi, ogoindu-și calul cu pana căpăstrului, se 'ntoarse și răcni prelung, înălțat în scări, bulbucat, cu sabia amenințătoare:

— „Reghiment, în coloană de atac!"

— „S'a modificat..."

— „Hem, hem... Mă, tu ăla de colo, să nu mai miști câte zile ăi aveà... La loc comanda" hotărî el nițel mai nădușit după această naivă diversiune. Apoi dezorientat, amețit și roș la

față, comandă emoționat, cu voce nesigură tremurătoare:

— „Reghiment, formați careu!“ Și într'un simulacru de galop, punctuat de semnele de bătrânețe ale dobitocului se 'ndreptă urmărit de maior și de un freamăt de veselie spre o movilită de unde ar fi putut, ca orice șef, supraveghia mai bine manevra.

Dar trupa nu mișcase.

— „S'a modifictt și asta?“

— „Da, domnule colonel“.

— „Cum frate, toate le-ți modificat?“

— „Dacă s'a modificat regulamentul...“

— Așa?... Bun! Foarte bine. Dacă s'a modificat, dacă le-ați modificat pe toate, fără să ne întrebați și pe noi ăștia mai bătrânii, atunci eu plec. Rămâi d-ta că ești de școală nouă. Eu, sunt o belea, nu mai am ce căută printre dumneavoastră...“ Și reușind să-și urnească din loc calul, care ațipise cu ochii încrețiți, cu buza lăsată, cu capul adânc plecat în soare, moș Belea, cum îi rămăsese numele, plecă mai îmbătrânit ca niciodată, încet, la pas, fără nici-o grijă de lacrimile mari și rare, ce lunecau pe fața lui chinuită de griji, cu atâtea marșuri și manevre.

Nr 1016

CUPRINSUL